

SOT HØNA

ØSTENSJØVANNETS VENNER

Nr. 22 - våren 2002 - årgang 13

Bladet sendes gratis til alle ØVV's hovedmedlemmer.
Løssalg kr 30,-.

Sothønaredaksjonen

Redaktør og layout: **Marianne Østbye**

I redaksjonen: **Paul Fekjær, Finn Gulbrandsen,
Leif-Dan Birkemoe**

Sponsorkontakt: **Finn Gulbrandsen**

Omslagsfoto: **Vakker svanefamilie - Paul Fekjær**

Forsidelogo: **Anne Durban**

Brev til redaksjonen og annonsebestilling sendes:
Sothøna, Postboks 77 - Oppsal, 0619 Oslo eller
send elektronisk post til **sothona@yahoo.no**.

Fotografer: LDB (Leif-Dan Birkemoe), PF (Paul
Fekjær)

Foreningens styre

Leder:

Amund Kveim tlf. 22 27 43 86

Nestleder:

Finn A. Gulbrandsen tlf. 22 27 28 10

Sekretær:

Tiril Andersen tlf. 22 26 86 39

Kasserer:

Leif-Dan Birkemoe tlf./fax: 22 27 51 93

Styremedlemmer: Johan Mollatt, Eirik Wærner,
Paul Fekjær

Varamedlemmer: Hanne Blesvik, Trond Strømdahl,
Solveig Olafsen, Odd Frode Ulbrandt

Innhold: Se side 46

Østensjøvannets Venner
Postboks 77 - Oppsal
0619 Oslo

Bankgironr. **7874.05.56761**
Organisasjonsnr.: **983034446**

Hjemmeside: **www.ostensjovannet.no**

E-post til bladets redaksjon: **sothona@yahoo.no**

E-post til styret: **post@ostensjovannet.no**

Øvrige e-postadresser finnes på foreningens
hjemmesider.

Medlemskontingent 2002

Hovedmedlem:	kr 75,-	
Husstandsmedlem:	kr 10,-	
Foreninger o.l.:	kr 300,-	(minimum)
Firmaer o.l.:	kr 600,-	(minimum)

Betales til foreningens bankgiro.

Forurensning

Ved uregelmessigheter, oljeutslipp, eller lignende
kontakt vann- og avløpsetatens telefonvakt (hele
døgnet): tlf. **23 33 69 50**

*Vi takker våre annonsører for støtte
til utgivelse av dette bladet.*

Vårt arbeid gir resultater

Østensjøvannets Venner ble til som en protestaksjon mot utbygging av jordene på Abildsø. Initiativtakerne reagerte spontant mot det som ble opplevd som en vesentlig trussel mot natur- og kulturverdier i nærmiljøet. Senere har foreningen gjennom systematisk arbeid kartlagt verneverdier og dokumentert behovet for varig vern og forsvarlig skjøtsel av dette unike området. Og arbeidet har båret frukter, utbyggingen er stoppet, gårdsanleggene ser ut til å være reddet, viktige deler av området er fredet og en samlet plan for bevaring av de resterende områdene er nå fremlagt og under politisk behandling.

Før jul besluttet bystyret at det for 2002 skal settes av kr. 300.000 for å intensivere de nødvendige rehabiliteringsarbeidene rundt vannet. Vi tar det som et tegn på tillit når Bystyrets Samferdsels- og miljøkomite enstemmig uttaler at de ønsker at midlene skal kanaliseres gjennom Østensjøvannets Venner.

Vann- og avløpsetaten har gjennom flere år utredet hvordan vannkvaliteten i Østensjøvannet kan bedres. Den nylig fremlagte sluttrapporten beskriver først og fremst forurensning, ustabile forhold og sammensatte problemstillinger. Men rapporten gir samtidig signaler om at kommunen tar problemene på alvor, og at man er forberedt på en rekke spennende forbedringstiltak. Selve Østensjøvannet er svært forurensset og de fleste vannplantearter har bukket under. Kunstig vannoverføring fra Nøklevann gjennom mange år har imidlertid reddet Bogerudmyra og med utgangspunkt herfra vil plantebestandene i Østensjøvannet kunne gjenvinnes. Kommunen arbeider derfor nå med å sikre at en slik overføring kan videreføres.

Byrådet har nå endelig behandlet og gitt sin tilslutning til den store verneplanen "Østensjøområdet Miljøpark". Vi har tidligere understreket nødvendigheten av en slik samlet plan for området og påpekt at de gjenværende naturområdene representerer et minstemål, dersom vi skal ha håp om å opprettholde det biologiske mangfoldet. Ikke bare Østensjøvannets Venner, men også kommende generasjoner i Oslo, vil gi honnør til dagens politikere når denne saken er endelig avgjort.

Det er vår ubeskjedne påstand at foreningen ikke bare er en oppmerksom vakthund, men også en betydelig bidragsyter i arbeidet med å sikre og rehabilitere området. Vi tror den frivillige innsatsen, lokalkunnskapen, det faglige nettverket og samspillet med de ulike offentlige organene er nødvendige forutsetninger for å lykkes også i tiden fremover. Uten de flere tusen betalende medlemmene, den generelle støtte vi opplever i nærmiljø og lokalpresse, og det økonomiske bidraget enkeltpersoner, sponsorer og annonsører gir, ville vi likevel ikke kommet dit vi er i dag. Dette gir ikke bare en solid plattform, men også inspirasjon til fortsatt innsats.

Oslo, mars 2002
Amund Kveim
Leder

Dugnad – opprydding rundt gravhaugene på Tallberget

Tekst og foto: Leif-Dan Birkemo

Det har lenge vært vanskelig å få øye på alle fem gravhaugene på toppen av Tallberget. Forbipasserende kan lett gå gjennom området uten å legge merke til disse spesielle kulturminnene, selv om oldtidsveien går rett forbi.

Svein Valdem med motorsaga.

Med anvisning og godkjenning av Byantikvaren og Friluftsetaten, ryddet en gjeng fra pensjonistgruppa området på siste dag i november. Svein Valdem kjørte motorsaga og fikk skåret ned trær og kratt som vokste midt i de to største gravhaugene. Deretter ble greiner og kvist slept ned til turveien.

Her kunne traktoren til 4 H komme fram på asfaltert vei. Vi tillot ingen kjøring på områder som kunne sette spor i terrenget for dermed å slippe med kortere slepevei! De største trestokkene ble stablet i en haug i fuktig lende et stykke unna for rask forråtnelse – som nytt levested for insekter. Det biologiske mangfold må heller ikke glemmes.

Hans Englund har tatt fatt i en bunt med kvister.

Per Tokle sleper greiner ned til turveien.

Fire av gravhaugene er nå svært godt synlige. Den største, med en diameter på opptil 16 m, er faktisk litt imponerende.

På skiltet som Byantikvaren har slått opp i området fortelles det at gravhaugene er anlagt i jernalderen, en gang i tidsrommet 500 f.Kr. og 1000 e.Kr. Til våren vil det komme opp et skilt med mer utfyllende opplysninger om de fredete gravhaugene.

På feltets nordlige område er det flere større steiner som ligger spredt utover. Er de plassert der av mennesker, eller ble de lagt igjen da isen trakk seg tilbake? Kan vi ane en viss form for symmetri? Med litt fantasi kan vi tenke oss at her kan våre forfedre for 2500 år siden hatt en samlingsplass. Kanskje har det vært dugnad på Tallberget i tidligere tider også?

Dugnad i vadedammen

Vadedammen i nordenden av Østensjøvannet har fra ornitologisk hold vært vurdert å være noe for dyp for vadere, slik at den til nå ikke helt har svart til forventningene. For å rette på dette ble det med en naturfaglig begrunnelse tatt et initiativ til litt skjøtsel på visse steder i dammen. Til dette arbeid ble det på en lørdag sist i oktober gjort en innsats av en dugnadsgjeng fra ØVV og NOF. Under faglig veiledning av Svein Dale i NOF tok vi spader og hakker i hånden og skavet og veltet leire fra øya ut i dammen, slik at det ble dannet noen passelige grunne vikar som forhåpentligvis skal friste vadere til opphold neste sesong.

Langs land ble det på visse steder tynnet litt ut blant takrør- og dunkjevleplantene.

Litt historie om vadedammen

La oss samtidig minne om bakgrunnen for bygging av vadedammen i 1996. Tidligere flommet Østensjøvannet utover jordene vår og høst. Særlig synlig var dette i sydenden av vannet der gamle Østensjøvei passerte. Flommen skapte gunstige forhold for vadefugl. I og med at vannstanden ikke varierer så mye lenger (med unntak av høsten 2000), er forholdene for vadefugl ved Østensjøvannet satt betraktelig tilbake. Vadedammen er ment som erstatning for dette naturfenomenet som til vanlig oppstår ved vannet.

For ideen og planen ble ØVV og NOF, avd. Oslo og Akershus, tildelt Finsefondets pris i 1995 - Norges største miljøvernpris på kr. 100.000. Vi vant prisen i konkurranse med 42 andre prosjekter. I tillegg var det økonomiske bidrag fra flere kilder, også fra "Isfondet" som har sitt opphav i den avgift bryggeriene i Oslo måtte betale for skjæring av is. Restbeløpet på dette fondet var frosset ned på en bankkonto som på den måten ble tilbakeført til vannet. Om vinteren har det vist seg at den grunne dammen egner seg ypperlig som skøytebane. Tidligere ble området benyttet som deponi for snø fra distriktets veier. Området ble derfor snudd fra forurenset land til et naturvennlig damanlegg.

Leif-Dan Birkemoe

Selv om vi på denne måten legger forholdene bedre til rette for neste år er det slett ikke så få vadere som er observert i vadedammen hittil: Brushane, gluttsnipe, strandsnipe, grønnstilk og gråhegre er blant vadere som er registrert. Av andre arter kan nevnes hekkende sivhøne i år (to kull), 12 skjeender er observert her samtidig og over 20 krikkender. I sommer ble også myrrikse sett og hørt mellom dunkjevlene i vadedammen ved et par anledninger.

Mens vi spadde leire strøk en tett formasjon av hvitkinngjess rett over våre hoder. De var nok neppe på inspeksjon, men gjennomførte sine siste øvelsesflyvninger i det solvarme oktoberværet før trekket til Nederland. Amund Kveim var den som gjorde dagens observasjon, denne gang nede i vannet. Et snegle på ca. 5-6 cm ble artsbestemt til *stor damsnegle* av biologen Svein Dale.

Albert Nordengen

intervjuet av Finn Gulbrandsen

Vi treffer Albert Nordengen i pausen på høstmøtet i Oslo Elveforum på Årvoll gård i oktober.

Den tidligere ordføreren står fortsatt på i sitt brennende engasjement for hovedstaden. I Oslo Elveforum representerer han "Arbeidsgruppen Alna tilbake til middelalder-Oslo".

For mange var han ordføreren med stor O. Alltid blid og hyggelig, kjapp i replikken og med glimt i øyet, var han for de fleste byens borgere hevet over politikken som en slags Oslofader. Opptatt av Østensjøvannet har han alltid vært, og han betror oss at han og kona må ha en soltur over isen hver vår. Spaserturen går fra nordenden og sydover med solen varmende i bleke Oslofjes.

Turen til København husker han godt. I 1960 var det skikkelig drakamp om hvorledes Østensjøområdet skulle se ut. "Representantskapet for Østensjøplanen" hadde inspisert Ytterslev Mose i april med Aftenposten og Dagbladet på slep. I oktober samme år dro "utvalget for plan- og anleggskontoret" og representanter for administrasjonen i "sønderveg".

Reisens formål var å se Ytterslev Mose med tanke på behandlingen av planene for Østensjøområdet.

Nordengen husker godt Arbeiderpartiets Eugen Johannesen, en stor kraftig kar med store never som deltok på turen og den markante og bestemte Høyrekvinnen Claudia Olsen. Hvilke morsomme samtaler de to hadde på danskebåten sørover og ellers på turen! Nordengen skratter. Morsomme minner har han sannelig mye av etter et langt politisk liv.

Øvrige turdeltakere var Thorleif Mathisen, varaformann Reidar Gustavsen og utvalgets medlemmer for øvrig deriblant Albert Nordengen. Fra administrasjonen husker han teknisk rådmann Paul Grøstad og plansjef Eyvind Strøm.

I København var det foredrag, befarung av friområder og diskusjoner sammen med borgermesteren i København, stadsgartneren og professor Spærk som vitenskapelig sakkyndig. Mosen hadde mange likhetstrekk med Østensjøvannet, forteller Nordengen. Utvalget fikk se hvordan fuglene hadde fått hekkeplasser på øyer i Mosen. De var skapt ved å grave kanaler i myrområdet. Samtidig ble området lagt

til rette for publikum gjennom plasser for ballspill og rolige områder der folk kunne slappe av. Man skapte et større vannspeil ved å grave opp slammet i Mosen. Småbåtliv var kun tillatt på bestemte steder. Ut fra *datidens* kunnskap var det en god planlegging ved Ytterslev Mose.

Befaringene og meningsutvekslingene ga nytt grunnlag for hvordan man kom til å behandle Østensjøvannet.

- Etter befaringer og debatter var det tid for innkjøp, forteller Nordengen, - og de berømte røde salami-pølser måtte vi ha med hjem til Norge. Eugen Johannesen kjøpte en ekstra lang salami som han bandt fast til vesken sin. Det vakte unektelig munterhet hos dansker som iakttok oss mens vi travet gatelangs i København.

-Lunsjen ble inntatt på en av byens finere restauranter. Med sitt store, hvite hår og kraftig som han var, vekket Johannesen igjen oppsikt.

-Han må være Bjørnstjerne Bjørnson! hvisket de danske gjestene til hverandre.

Så er pausen over, og møtet i Oslo Elveforum fortsetter. Vi takker Nordengen for intervjuet.

**Din merke- og medalje-
leverandør i nærmiljøet**

Harry Fetts vei 10, postboks 130 Bryn, 0611 Oslo
E-post: post@barra.no Internett: <http://www.barra.no>
Tlf.: 22 27 74 00 • Fax: 22 27 12 55

Uredd brusfugl

Tekst: Audun Brekke - Foto Ketil Knudsen

En av vaderne som kun svinger innom vannet i små antall vår og høst er brushane. Men i slutten av august har vi hatt en brushøne på besøk. Midt mellom hunder og skrikende unger ruslet en uredd brushøne fram og tilbake på plenområdene i sørenden av vannet.

Det er hannene som har gjort denne arten å kjent, når hannene hver sommer utvikler en stor og prangende krage av fjær rundt halsen. Kragene kan ha vidt forskjellige mønstre og farger. Men også hunnene kan ha innslag av brokete fjær i drakten.

I Norge hekker brushane på strandenger ved for eksempel fjellvann. Hannene samles på spillplasser som kan være de samme år etter år. Spillet omfatter en slags dans, med vingeflaksing, rytmiske bevegelser og hopping.

Under trekket kan de mellomlande ved næringsrike sjøer og det gjorde vår gjest i august. Jeg fikk et bilde av individet og på websidene kan du også se en film av fuglen.

Ekornvarsling i Østensjøveien

Tekst og foto: Leif-Dan Birkemoe

Både Aftenposten Aften og Lokalavisen Østensjø har brakt bilder av ekornskiltet i Østensjøveien. Her leser vi at trafikkplanseksjonen i samferdselsetaten tilstår at "skiltet har smeltet de byråkratiske hjerter". Det betyr at etaten har valgt å se gjennom fingrene med det ulovlig oppsatte skiltet fordi "det var så søtt". Vi synes dette er en fin innstilling og lover godt for bevaring av dyrelivet ved Østensjøvannet.

Hvem som har satt opp fareskiltet er ukjent for Samferdselsetaten. Skiltet er såkalt unormert, og ikke et offentlig trafikkskilt med nummer 146 som varsler om sted på vei hvor dyr ofte ferdes.

For noen måneder siden ble et rådyr påkjørt et par hundre meter lenger sør for ekornskiltet. Fra Rognerud- og Manglerudskogen kommer det på visse tider av året rådyrtrekk over til Skøyenparken. Kryssingen av Østensjøveien er farefull og ØVV henvendte seg etter rådyrulykken til politiet for å få satt opp et dyreskilt som nå er til vurdering i Samferdselsetaten. Kanskje vi også snart får et rådyrskilt?

Roald Aas

Blant Østensjøområdet mange turgåere, og syklende, har vi denne gangen funnet fram til Roald Aas. Mange av Sothønas lesere vil nok minnes OL-gullet på 1500 meter i Squaw Valley i 1960, men det kunne ha blitt gull allerede i 1952 om ikke værgudene hadde blandet seg inn. Det var klarvær den dagen Roald gikk fra Ullevål ned til Bislett. "Hjallis" hadde gått ut i første par, men snøen kom og niende par bød på en håpløs oppgave. Likevel ble det bronsemedalje.

Vi møter Roald og Bjørg der de bor med utsikt over Østensjøvannet fra vest. Husene, som ble bygget i 1959, ligger på Søndre Abildsøs grund kan Bjørg fortelle. Denne ble fradelt Abildsø i 1875 og revet ca. 1950.

Østensjøvannet har vært til nytte som treningsfelt. «Vi lå her og trente i 47-48», sier Roald. Vi lå ofte i treningsleir på Lillehammer, men isen kom tidlig på Østensjøvannet. Det hendte også at man gikk gjennom isen, men de hadde alltid med seg tau. Ellers var Østmarka fin å trene i med sitt varierte terreng.

Det lå ofte fin skøyteis før jul og det myldret med unger utpå, forteller Roald. Hvis det var nordavind kunne man ta med seg kjelken opp i nordenden og sette opp et pledd med en ski på tvers som seil. Det kunne gå fort over vannet da.

Roald kom fra små kår på Sagene der mor kokte havregrøt hver dag. Mye fisk ble det også. Faren fiska i Nordmarka eller var på brygga. Ernæringen var bra den uten at man kanskje var klar over det.

Den allsidige Roald med "Egebergs" for skøyter og sykkel (pluss roing) fra 1956 er også formann i «Morgendagens skøyteess» som han var med å startet i 1984. Skøyteforbundet hadde ikke midler til å støtte så mange av de unge lovende, så «Kupper'n», Stensen, Arve Opsahl og mange til ble med for å få inn penger til talentene. Knut er talentespeideren og Roald husker godt en 15-åring ved navn Koss som mottok en pakke fra skøytegutta. Han spurte da sin mor hvordan han skulle kunne kvittere for gaven. Noen år senere fikk vi se at det greide han med glans.

Bjørg og Roald har nok vært innom tanken på å flytte, men det fine turområdet har betydd mye for dem. De som har gått på Abildsø skole og er oppvokst i området trivdes godt her og mange har flyttet tilbake til dette populære området.

Fra kjøkkenbordet kan de følge med når isen legger seg og da inviteres barn og barnebarn til skøyte-samling. Når vadedammen ble laget i nordenden syntes Roald dette kunne bli en fin skøytebane !

Vel møtt på isen!

Hanne Blesvik & Paul Fekjær

En pause under treningen på Østensjøvannet. Fra venstre ser vi Roald Aas, Gunnar Kongsmo, Per Iversen, Roald Kongsmo, Per Christiansen og Aage Johansen.

(Bilde fra Østensjøvannet 1948 hentet fra Oslo Idrettslags årbok av 1949).

Østensjødagen - 26. august 2001

Søndag den 26 august var det atter en gang Østensjødag på Østensjø gård.

Nytt av året var besøk av dyr fra 4H-gården på Lindeberg. Svein Valdem hadde med seg en kalv på ca 1 mnd, 2 grisunger på 7 uker, 1 sau og 2 kaniner. Dette var populært hos ungene. De av barna som ville, kunne få seg en tur med hest og kjerre.

En god tradisjon er at Østensjø Janitsjar kommer og blåser det hele i gang.

To andre tradisjoner er dansegruppen Symra som viser bunader og folkedans og Abildsøy bygdekor som kommer og synger.

I pausene mellom innsalgene underholdt to lokale musikere Per Amble og Arne-Inge Christophersen.

Ungdommer fra Akershus og Oslo 4 H hadde laget natursti som de som ville kunne gå.

Det var også demonstrasjon av fuglelåter og tur rundt vannet med Audun Brekke.

I år hadde vi for første gang vedsalg. Veden er fra "egen" skog. Hugget i brenneriruinene nede ved vannet.

Det var hyggelig at så mange kom til tross for at værgudene ikke var helt på vår side i år. Da er det godt å kunne ta seg en kopp kaffe og en kake eller vaffel til.

Takk til Astrid og Tore Solbakken som lar oss få låne tunet til vårt arrangement.

Hanne Blesvik

Foto: Paul Fekjær

Gresshopper

Lars Ove Hansen (tekst og foto)

Når gresshoppesangen brer seg over engene, da er det sommer. De fleste av oss gleder seg over sangen så lenge hørselen holder, men få vet noe særlig om disse insektene. I Norge er det til nå funnet 29 forskjellige gresshoppearter, og ni av disse er påvist ved Østensjøvannet.

De fleste gresshoppearterne våre er dårlige flyvere, og benytter stort sett vingene til kortere eller lengre strekninger. Flere arter kan ikke fly i det hele tatt. Derimot er de utstyrt med et par kraftige bakbein som de kan hoppe med. Disse i kombinasjon med vingene gjør at gresshoppene kan bevege seg raskt i terrenget. I tropene kan ofte gresshopper gjøre stor skade i jordbruket, og til tider snauspise avlinger. Våre hjemlige arter derimot er forholdsvis harmløse og gjør ikke noe særlig skade. Derimot er de mat for fugl og pattedyr og utgjør en viktig del av det biologiske mangfoldet.

Gresshoppene har såkalt ufullstendig forvandling. I motsetning til sommerfuglene som gjennomgår stadiene egg, larve og puppe før de blir voksne sommerfugler, så likner de unge gresshoppene hele tida de voksne. Disse kalles nymfer, og gresshoppene gjennomgår flere nymfestadier før de blir voksne og kjønnsmodne. Nymfene har ikke utviklet vinger, det skjer først hos de voksne gresshoppene. Flere arter har reduserte vinger også som voksne. Eggene legges på høsten, vanligvis nede i jorda. Etter overvintring klekker eggene og nymfene er aktive på forsommeren. Hos enkelte arter kan eggene overvintre opptil syv ganger. Skulle et år bli katastrofalt, vil de likevel ha en viss forsikring med de eggene som ikke klekkes den sesongen. De første voksne gresshoppene begynner vanligvis å synge i månedskiftet juni - juli. På sensommeren og utover høsten er de fleste gresshoppene voksne, og gresshoppesang kan høres både i veikanter, på enger og i kratt. August er en god måned for å studere gresshopper. Noen arter kan være aktive helt til frosten kommer. Det kan gjerne være kaldt en dag, men så neste dag hvis sola skinner kan man igjen høre sangen. En slik art er buskhopperen som spiller selv om det kun er noen få varmegrader. Denne arten

er forholdsvis vanlig i busk og kratt rundt hele Østensjøvannet.

KNYTTET TIL KULTURLANDSKAPET

Selv om gresshoppene kan virke forholdsvis ensartede og like, så trives de forskjellige artene på høyst forskjellige leveområder. Et flertall er knyttet til åpne områder, tørrbakker og ikke minst enger. Gjerne liker de seg på blomsterenger, og særlig hvor det foregår slått eller går beitende husdyr. Et flertall av artene våre er derfor såkalte kulturlandskapsarter, det vil si at de profitterer på menneskelig aktivitet. Typiske eksempler blant Østensjøvannets arter er grønn markgresshoppe, enggresshoppe og strandenggresshoppe.

Sumpgresshoppa trives i myrkanter og i sumpområder, og finnes spredt rundt det meste av Østensjøvannet. Eikegresshoppa er den eneste norske arten som er knyttet til trær. Den liker helst løvtrær hvor den vandrer rundt oppe i trærne på jakt etter andre insekter. De fleste gresshopper er planteetere, men flere arter tar gjerne andre insekter hvis anledningen byr seg. Eikegresshoppa derimot har insekter øverst på menyen. Denne arten er funnet flere steder i Oslo, blant annet i Frognerparken, men ikke ved Østensjøvannet. Det er ikke usannsynlig at

den kan dukke opp ved Østensjøvannet, for eksempel mot Manglerud eller i Almedalen.

De aller fleste gresshoppearterne våre finner vi i Sør-Norge og da særlig rundt Oslofjorden og på Sørlandet. Går vi mot nord faller artsantallet drastisk. Åtte arter er påvist nord for Trondheim, mens kun fem arter finnes så langt nord som til Finnmark. Enkelte arter har såpass spesielle valg av leveområder at de står i fare for å bli utryddet. En av disse er sandgresshoppe som trives på varme sandstrender i Sørøst-Norge.

Dessverre er det her folk ferdes på sommeren for å bade og sole seg. Dette fører dessverre til at artens leveområder blir tråkket i stykker og at arten således forsvinner. Denne arten er ikke funnet ved Østensjøvannet.

Det ser ut til at flere av våre gresshopperarter går tilbake.

Dette skyldes først og fremst de forandringene som nå forekommer i kulturlandskapet. Omlegginger i jordbruket gir mindre beite samtidig som den gode gamle slåtten har gått fullstendig av mote. Gjødsling av beiter og enger er heller ikke bra for gresshoppene. For å motvirke dette, kan man sende dyr ut på beite igjen. Ikke for intensivt beite. Der det beites hardt av sau trives ikke gresshoppene. Derimot på kubeiter kan man ofte finne mange arter. En rekke arter er knyttet til slåtteenger, særlig der slåtten er drevet over mange år.

Til tross for den dødelige ljåen som fullstendig snauer enga, så favoriseres en rekke arter på dette.

GRESSHOPPESANGEN

Til tider kan man høre eldre si at før hørte de gresshoppesangen hele tida, men nå er den borte. Gjerne forklarer de det med at forurensning har utryddet gresshoppene. Dette er nok ikke helt

riktig. Gresshoppene har nok gått endel tilbake, men årsaken er heller at blomsterengene blir borte. Hvorfor eldre folk ikke hører gresshoppene så godt, skyldes nok heller at hørselen er svekket. Gresshoppesangen ligger i et toneleie som ikke så lett oppfattes for folk med dårlig hørsel. Man hører rett og slett ikke gresshoppesangen, selv om den er der. Gresshoppene synger heller ikke hele året. Sangen begynner stort sett midsommers og varer gjerne til langt utpå høsten. Noen få arter synger ikke, og hos enkelte arter synger både hannen og hunnen.

Hver gresshopperart har sin sang. Slik finner hunner og hanner av samme art fram til hverandre, og slik kan også den som vil studere gress-

hopper skille de forskjellige artene fra hverandre. Vanligvis er det hannene som synger for å lokke til seg hunner, men også hunnene til visse arter synger. Egentlig er det ingen sang, men bare lyder som de lager ved å gni enten vingene sammen, eller ved å gni låret mot vingen. Løvgresshoppenes sang lages stort sett ved å gni vingene mot hverandre, mens markgresshoppene har en spesiell taggete kant på låret som de gnir mot vingen. Eikegresshoppa synger ikke, men lager isteden lyd ved å tromme bakbeina mot underlaget som gjerne er et blad. Den arten som synger kraftigst er grønn løvgresshoppe. Denne har en karakteristisk sang, og finnes rundt over det meste av Østensjøvannet.

Siden gresshoppene synger, må de også kunne høre. Hørselsorganer har løvgresshoppene på forbeina, mens markgresshoppene har dem festet på hver side av bakkroppen. Inne i dette organet befinner det seg ei trommehinne. Dette blir som et lite øre slik at sangen fra andre gresshopper kan oppfattes.

GRESSHOPPENE I FRAMTIDA

Sannsynligvis huser Østensjøområdet flere arter enn de ni som til nå er påvist. Særlig arter med meget marginale bestander i området kan være vanskelige å finne. Det kan legges ytterligere til rette for at flere arter kan trives i området. De fleste av engene er for næringsrike og vegetasjonen for kraftig og høy for de mer kresne artene våre. Dette gjelder ikke engene nærmest vannet der fugl beiter ganske snaut. Slått kan hjelpe på dette. Kanskje dukker arter som vortebiter og slåttegresshoppe opp med tida. De vil ha skrinnere og mer blomsterrike enger, noe som begünstiges av slått. Det viktige med slåtten er at gresset tørkes, for eksempel på hesjer, og så fjernes. Beite, helst med kuer, eller moderat beiting fra hest, vil være gunstig for arter som enggresshoppe og

Mer på neste side....

grønn markgresshoppe, og kanskje også lynggresshoppe. Slått og beite vil også begunstige en rekke andre insektarter og generelt ha veldig positiv betydning for det biologiske mangfoldet i Østensjøområdet.

LITTERATUR TIL YTTERLIGERE FORDYPING

Chinery, M. 1988. Insekter. Gyldendals nye naturguider. 318 sider. Gyldendal norsk forlag, Oslo. [Utsolgt fra forlaget, men skal kunne lånes på biblioteket].

Hansen, L.O. & Falck, M. 2000. Insektlivet ved Østensjøvannet. Østensjøvannets Venner, Oslo. 61 sider. ISBN 82-995917-0-8

Holst, K.T. 1970. Kakerlakker, grøsshopper og ørentviste. Danmarks Fauna 79. 221 sider. G.E.C. Gads forlag, København. [Dansk tekst. Bør kunne lånes på biblioteket].

Holst, K.T. 1986. The Saltatoria of Northern Europe. Fauna Entomologica Scandinavica 16. 127 sider. Brill, Leiden. [Engelsk tekst. Bestemmelsesnøkler over alle de Nord-Europeiske artene. For den viderekommende. Bør kunne lånes som fjernlån på biblioteket].

Knaben, N. 1943. Oversikt over Norges Orthoptera. Bergens Museums Årbok 1943, Naturvitenskapelig rekke nr. 2, side 1-43. [En revisjon av de norske artene fram til 1943].

Marshall, J.A. og Haes, E.C.M. 1988. Grasshoppers and allied insects of Great Britain and Ireland. 252 sider. Harley Books, Colchester. [Engelsk tekst. Mer for den

viderekommende. Bør kunne lånes som fjernlån på biblioteket].

Nielsen, O.F. 2000. De danske grøsshopper. Danmarks Dyreliv, bind 9. Apollo Books, Stenstrup. 192 sider + CD-rom. [Meget bra bok over de danske artene; inkluderer CD-rom med sangen til de danske artene].

Ottesen, P. 1992. Norges gresshopper. Norske Insekttabeller nr. 13. [Absolutt det beste bestemmelsesverk over norske gresshopper. Kan bestilles fra Norsk Entomologisk forening, Pb. 386, 4002 Stavanger].

Siebke, J.H.S. 1874. Catalogum Hemipterorum et Orthopterorum Continens. Enumeratio Insectorum Norvegicorum. Fasciculus 1. 60 sider. [Norges første gresshoppeoversikt].

Sømme, L. 1998. Insekter og andre virvelløse dyr på land og i ferskvann. 230 sider. NKS-forlaget, Oslo. [For bestemmelse av familier og nærbeslektede ordener].

Sjekk også ut faktaarkene på nettutstillinga NORGES GRESSHOPPER til Zoologisk museum i Oslo: <http://www.nhm.uio.no/norort/>

BILDENE ER ALLE TATT AV LARS OVE HANSEN

1. Grønn løvgresshoppe (*Tettigonia viridissima*) er en av våre aller største arter og finnes rundt hele vannet.
2. Lynggresshoppe (*Metrioptera brachyptera*) er samlet ved Østensjø i 1888 av Hans Kiær, men er antagelig forsvunnet fra området nå. (Fargebilde på baksiden av bladet.)
3. Buskhopper (*Pholidoptera griseoptera*) er vanlig i kratt rundt hele vannet.
4. Sumpgresshoppe (*Mecostethus grossus*) finnes spredt i sump over hele området. (Fargebilde på baksiden av bladet.)
5. Grønn markgresshoppe (*Omocestus viridulus*) er kun angitt fra «Østensjø» av Johan Siebke i 1874. Den er ikke gjenfunnet i nyere tid.
6. Enggresshoppe (*Chorthippus parallelus*) er kun fanget ved nordenden. Den liker beitemark.
7. Gråbrun markgresshoppe (*Chorthippus brunneus*) er vanlig på enger over det meste av Østensjøområdet. En av Norges vanligste gresshoppearter.
8. Strandengresshoppe (*Chorthippus albomarginatus*) er forholdsvis vanlig på engene som ligger nærmest vannet.
9. Liten køllegresshoppe (*Myrmeleotettix maculatus*) er vanlig i de varme, skrinne skråningene ved

Oppsalskrenten.

Følgende gresshoppearter er påvist ved Østensjøvannet

Familie Løvgresshopper (Tettigonidae)

Grønn løvgresshoppe (*Tettigonia viridissima*): Finnes rundt hele vannet; kraftig og lett kjennelig sang.

Lynggresshoppe (*Metrioptera brachyptera*): Kun 3 eks. samlet i 1888 av Hans Kiær, antagelig forsvunnet fra området.

Buskhopper (*Pholidoptera griseoptera*): Vanlig i kratt rundt hele vannet. Synger gjerne til ut i november.

Familie Markgresshopper (Acrididae)

Sumpgresshoppe (*Mecostethus grossus*): Finnes spredt nær vannkanter og i sump over hele området.

Grønn markgresshoppe (*Omocestus viridulus*): Angitt fra «Østensjø» av Johan Siebke (1874). Ikke gjenfunnet i nyere tid.

Enggresshoppe (*Chorthippus parallelus*): Kun et eksemplar fanget ved nordenden. Typisk beitemarksart.

Gråbrun markgresshoppe (*Chorthippus brunneus*): Vanlig på enger over det meste av Østensjøområdet. En av Norges vanligste gresshoppearter.

Strandengresshoppe (*Chorthippus albomarginatus*): Forholdsvis vanlig på engene som ligger nærmest vannet.

Liten køllegresshoppe (*Myrmeleotettix maculatus*): Vanlig i de varme, skrinne skråningene i Oppsalskrenten.

Østensjøvannets Venner etablert på nett <http://www.ostensjovannet.no>

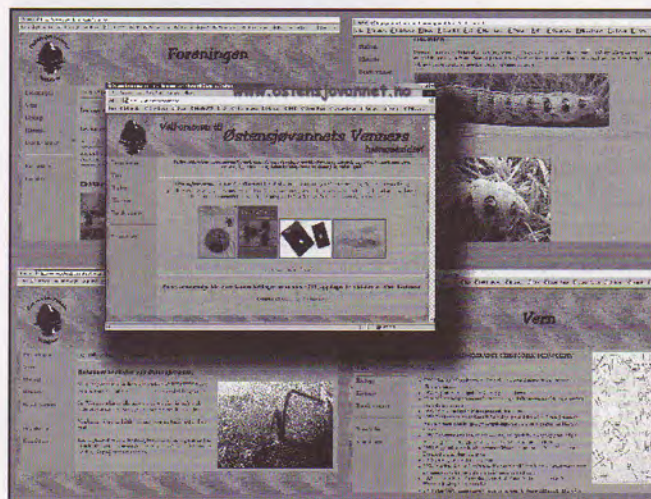
Det er mange organisasjoner, foreninger og lag som har vært på nett lenge. Mange av disse har lånt plass på gratisservere eller personer i foreningen f. eks. har hatt publiseringstilgang gjennom arbeidsplassen. Østensjøvannets Venner har også «vært på nett». Men når ØVV relanserer sine sider på nettet er det under en ny mer adekvat adresse: www.ostensjovannet.no. Folk er etter hvert blitt veldig vant til denne bokstavproblematikken med æ, ø og å. Vi håper derfor at mange skal kunne finne frem til informasjonen i og med at websidene kommer frem ved søk.

Utseende og innhold

Forslaget til utseende kom frem gjennom et ønske om å fremheve de to faktorene som er viktig i området: det blå vannet og de flotte grøntarealene rundt. Webredaksjonen har bestått av Finn Gulbrandsen, Paul Fekjær, Marianne Østbye og Audun Brekke.

Veien videre

Nå er mye av grunnlaget lagt, og veien videre er vel så mye avhengig av hva du bidrar med. Webredaksjonen håper å høre fra deg om opplevelser og meninger, slik at vi kan få aktive sider som engasjerer mange. Derfor har vi opprettet en del e-post-adresser som du kan benytte deg av for lett å kommunisere med

foreningens styre og webredaksjon. Websidene kan også sees på som nye oppslagstavler, hvor du kan finne siste nytt om hva som skjer.

Vi ønsker derfor velkommen til www.ostensjovannet.no. Har du spørsmål og kommentarer om foreningen og det kjære vannet vårt vil vi gjerne høre fra deg. E-post-adressene finner du på:

www.ostensjovannet.no/forening/info.html

Hilsen Audun Brekke

Ligger ikke på latsiden

Mange i Østensjøområdet har nok truffet på medlemmer av styret og standsgruppen høsten 2001, da det er blitt holdt mange stands i Østensjøbyen. Her er de "fanget i øyeblikket" på Lambertseter Senter. Fra venstre Amund Kveim, Hanne Blesvik, Solveig Olafsen, Odd Frode Ulbrandt og Paul Fekjær.

In Memoriam - Ole Bjune

Malermester Ole Bjune døde torsdag 1. november 2001 på Abildsø bo- og rehabiliteringssenter, 93 år gammel.

I den nye fløyen av bygningen hadde han et vakkert, praktisk rom med utsikt mot Bakkehavn. Han endte sitt liv i Østensjøområdet, et område som betydde mye for ham nærmest livet igjennom.

Bjune var hele sitt voksne liv opptatt av lokalhistorie. Kunnskapene formidlet han til distriktets innbyggere gjennom avisartikler, artikler i St. Halvard, foredrag og ikke minst gjennom sin medvirkning om Høyenhalls historie. Bak seg hadde han 30-års virke som politiker i Oslo bystyre. Selv i en alder av godt over 80, representerte han Kristelig Folkeparti i Fylkeslandbruksstyret. Her gav han seg i midten av forrige tiår. Ole Bjune tjente i sannhet sin samfunnsplikt.

Ole Bjune ble født i 1908 på tomten Magnor på Oppsal. Han var den siste gjenlevende av en søskenflokk på 14.

I barneårene trasket han veien hjemmefra til Abildsø skole. Ingen kort vei for pjokken fra Oppsal. Hans far bygde Godland i Oppsalveien, en bygning som noen år tjente som bedehus. Her bodde familien noen få år, et snaut steinkast fra Østensjøgårdene. Guttene lekte ofte ved Østensjøvannet, bl.a. gjennomførte de en livsfarlig lek ved å svømme under flytetorven som den gang eksisterte ved vannet.

I voksen alder flyttet han med kone og barn til Gartnerveien på Høyenhall. Der trivdes familien særdeles godt.

Oppveksten ga Ole en sterk interesse for naturen, hvilket også deler av hans politiske karriere i Kristelig Folkeparti bar preg av.

Under debatten om Østensjø friarealer i bystyret i 1962 holdt han et svært viktig innlegg om vannets særegenheter. Han understreket at det å bevare plante- og fuglelivet i og omkring vannet burde få første prioritet.

I 1971-1974 var han kommunalråd i Oslo. Han ledet Kr.Fs bystyregruppe i en årrekke. Bjune fikk i denne perioden æren av å legge frem flerbruksplan for Oslomarka for bystyret. Flerbruksplanen var meget fremtidsrettet, og den la grunnlaget for dagens markagrense. Han ledet også et nordisk skogseminar i Oslo på 1970-tallet med befarings til en rekke steder i Marka.

I 1976 ble han tildelt St. Halvardsmedaljen. Den er Oslo Kommunes høyeste utmerkelse og tildeles kun personer som har gjort en særlig verdifull innsats for byen.

Han var opptatt av kirken, og han satt i Kirkevergens administrasjonsutvalg i en årrekke.

Ole Bjune var formann i byggekomitéen for Manglerud, Lilleborg og Lambertseter kirker.

Så sent som i 1989 ble han sitert fra bystyresalens talerstol vedr. Østensjøvannet og dets verneverdier. Hans glødende interesse for lokalhistorie og lokalmiljøet er godt kjent i politiske kretser.

Ole Bjune var i hyppig kontakt med Norsk Landbruksmuseum i forsøk på å få dem til å etablere seg på Østensjø gård. I Fylkeslandbruksstyret nøt han stor respekt, og han talte Østensjøområdet sak da utbyggningsproblematikken var oppe til behandling.

Bjune var en mann hvis tanker lå langt forut for sin tid og som tidlig lekte med tanken om å få gjenåpnet noen av elvene i byen.

For noen år siden ble han tildelt Manglerudprisen for sin innsats i bydelen. Bjune mente at disse pengene burde brukes annerledes. Prisen bevilget han til startkapital for å få laget en byste av Minna Wetlesen, en kvinne han som lokalhistoriker var spesielt imponert over. Etter hans initiativ ble det alvor i fremdriften av en byste av Minna, og den 5. juni i år var det en selvfølge at han fikk æren av å avduke busten.

I en alder av 90 år var han drivkraften bak bydel Mangleruds hefte om Minna og den første husmor-skolen i Europa på Abildsø gård.

Selv i høy alder stilte han seg velvillig til tjeneste for foredrag, befaringer m.m. for å øse av sine store lokale kunnskaper. I Østensjøvannets Venner fikk vi gleden av å ha han med på en befaring rundt vannet så sent som i 1999.

Ole Bjune var en tvers igjennom redelig person med et utrettelig engasjement for byen, marka og nærmiljøet. Venneforeningen er dypt takknemlige over det arbeid han har lagt ned for vårt område gjennom sitt lange liv.

Vi lyser fred over Ole Bjunes minne.

For styret,
Finn A. Gulbrandsen

Rehabilitering av bredden

Foto: Johan Mollatt

Østensjøvannets Venner fikk, i samarbeid med Friluftsetaten, gjennomført et prøveprosjekt på å rehabilitere bredden. På Seim planteskole i Askim er det dyrket fra stedsegne arter i kokosnett.

Kokosnettene er formet i pølser eller matter. Pølsene danner avgrensningen mot vannet, og matter og jord legges innenfor. Noen steder er det nødvendig og legge et enkelt kokosnett over jorda.

Plantene vil etter hvert slå rot i bakken/bunnen. Fordelen med kokosnettene er at de råtner svært langsomt opp. Mens denne prosessen pågår, får plantebeltene tid til å etablere seg. Når nettene etter 5-8 år har råtnet bort, har plantene etablert seg og de holder jordsmonnet fast. På denne måten skal man unngå erosjon både i etableringsfasen og etterpå.

BERGERSEN
VANN og VARME a.s.
Autorisert rørleggermester

Smedbergveien 5, 1187 Oslo, tlf. 22 76 70 20
fax: 22 76 70 01, org. nr: 946106232

Larsen & Lindberg as

BIL- OG BREMSESERVICE

Ryensvingen 13, 0680 Oslo
Telefon 22 28 40 00

Selskapsmat
Tlf. 22 67 64 90

Ryen Trafikksenter

Enebakk-
veien 135,
0680 Oslo
Tlf. 22 19 17 26
Fax: 22 68 14 81

Data
Dekor as

på Ryen

Oluf Onsums vei 9 - Tlf.: 22 57 07 63
E-mail: firmapost@datadekor.no

WRIGLEY Scandinavia AS

SPORTSHUSET

Mandag-Fredag 10.00-20.00 - Lørdag 10.00-17.00

Ryensvingen 9 - Tlf. 22 67 10 55

Ingus biloppretting

Bildskadesenteret på Ryen

Ryensvingen 2-4
Tlf 22673710

0680 Oslo
Fax. 22678446

Våningshuset på Abildsø

– ei skadd perle som nå har fått nytt liv!

av Marte Boro

Huset, som denne artikkelen skal handle om, ble bygd mot slutten av 1700-tallet, og er altså over 200 år – en anselig alder for en bygning.

Gården lå da godt utenfor byen, men var nok på mange måter preget av den bynære beliggenheten. Den gang - som nå - var byen avhengig av matforsyninger utenfra, men da måtte spiskammerset være rett i nærheten – ikke som nå hvor maten kan fraktes fra alle landsdeler og verdensdeler! Transport av mat var den gang ingen enkel sak!

Gården er først nevnt i ”Den røde bok” – biskop Eysteins jordebok. Han levde fra 1337 til 1407. Allerede før 1400 var gården kirkegods, men i 1663 ble gården kjøpt av Christianias første praktiserende lege – Peder Alfsen. Etter det har gården vært eid av byfolk. Da familien Wetlesen kjøpte gården i 1847 innledes ei ny epoke. Først med landbruksskole – den andre slike skole i landet. Etter 20 år ble den avløst av Europas første husholdningsskole for kvinner ledet av Minna Wetlesen. Så til dette anlegget knytter det seg ikke minst også kvinnehistorie!

Dagens våningshus er et verdifullt eksempel på hvordan et stort våningshus på et av byborgernes gårdsbruk ble bygd. Det ble satt opp mot slutten av 1700-tallet, men i 1847 ble det bygd om – det var da taket ble hevet og det ble satt inn vinduer etter modell fra det nye slottet!

Når bygningen nå blir satt i stand, er det først og fremst disse to byggetrinnene eller epokene som blir gjenskapt. For selvfølgelig har det skjedd endringer opp gjennom årene også, men heldigvis for oss som setter pris på gamle bygg, har man for det meste satt det nye utenpå det gamle. Slik ligger gamle paneler, tapeter, gulvbord og malingslag under nyere overflater.

I en beskrivelse fra 1686 omtales ”det store huset”. Dette huset skal ha styrtet sammen ei stormnatt i 1754. Det skal så ha blitt satt opp et nytt våningshus i utmurt

bindingsverk (bindingsverk med teglmur mellom stenderne) på fundamentene av det gamle huset. Deretter skal datidens eier, kaptein Brochmann, rett før 1800 ha bygd et nytt våningshus – eller kanskje ble bare det gamle bygd om og på? I alle fall er det bygningsdeler fra før 1800 bevart i huset i dag, men det skal jeg

komme tilbake til seinere i artikkelen. Det er to kjellere i huset – en liten til høyre for inngangdøra og en større til venstre under kjøkkenet. Den lille er nok eldre enn kjøkkenkjelleren – kanskje er det en kjeller som kan stamme fra huset som knakk sammen en stormnatt i 1754?

Våningshuset er en ruvende trebygning med klassisistisk preg med streng symmetri og orden i fasadene. De er oppdelt av pilastre som løper opp til takskjegget, og vinduene er regelmessig plassert. Inngangen fra tunet omtrent midt på bygget fører inn i trappegangen. Inngangsdøra er en perle – tofløyet med Louis-seize dekor. Da Jørgen Wetlesen overtok bygningen i 1847 ble husene på gården bygd om. Han kom da fra en forvalterstilling ved Linderud gård og bygde om hovedbygningen med Linderud som forbilde. Ta dere en tur til Linderud – her vil dere se de samme små vinduene i loftsetasjen – samme type som på slottet. Slottet ble oppført 1825-48 – så dette var høyeste mote og her lå ikke eierne av de store gårdene i Gamle Aker etter!

Det er nå gjennomført et stort restaureringsarbeide på gården. Drengestua, sidebygningen og uthus er satt i stand, men den største utfordringen var hovedhuset. Her var det store skader i lafteveggene – vann hadde kommet til i overgangen fra grunnmuren og i underkant av vinduene, tak og vannrenner hadde ikke blitt skikkelig vedlikeholdt slik at vann hadde rent inn. Så her sto man overfor store reparasjoner. Samtidig skulle anlegget få en moderne bruk.

Anlegget er fredet etter kulturminneloven - det fører til at Byantikvaren skal godkjenne alle endringer. Prinsippene for bygningsvernet skulle følges – mest mulig av alle deler av bygningen skal bevares, inngrepene skal være så små som mulige, tradisjonelle materialer og metoder skal brukes ved vedlikehold og reparasjoner, og skjulte deler av bygningen er like viktige å ta vare på som de synlige. En såpass gammel trebygning som dette vil selvfølgelig ha skader, og da kommer spørsmålet opp: – Skal man skifte ut de gamle tekniske oppbyggingsmåtene med nye standardløsninger som er utprøvd i 10-20 år? Er de nye bedre? Vil de holde i så lang tid som de gamle gjorde før skadene kom? Og hvorfor kom skadene – var det dårlige tekniske løsninger eller manglende vedlikehold gjennom tiår etter tiår?

Utfordringene var mange, men nå er huset nesten ferdig-restaurert med et flott resultat.

Det er lagt ned store ressurser i farge- og bygningsundersøkelser innvendig. Oppussingen var en glimrende anledning til å skrape seg ned til tidligere malingslag og farger, for så å gjenskape dette når ny overflatebehandling skulle til. Når bygninger skifter eier eller bruk skjer det gjerne større istandsettinger eller oppussinger. Slik vil anleggets ulike eiere og ulike bruk kunne leses når man gjennomfører slike undersøkelser. For denne bygningen kom følgende dekorasjonshistoriske perioder fram: 1790-årene – byggeår, 1847 – ny eier, landbruksskole, 1865 – husholdningsskole, 1865 til 1891 – ulike oppussinger, 1891 – ny eier, og mindre endringer på 1900-tallet.

Når undersøkelsene er gjennomført, må man så bestemme hvilken epoke det vil være mest riktig å gjenskape. Det er naturlig å velge den epoken som i størst grad har gitt preg til rommet, gjerne den tidligst mulige epoken som kunne gjenkapes uten å måtte fjerne yngre verdifulle bygningselementer. For eksempel ble det bestemt at kjøkkenet skal tilbakestilles til den første oppmalingen etter at husstelskolen ble etablert i 1865. Det var da rommet fikk dagens

karakter med panel på veggene, stort spiskammers og skapinnredning. Og dette passer jo hånd i hanske med ønske om å bevare spor av husstelskolen! Salen i 2. etasje har brystningspanel fra to epoker – gamle paneler under vinduene og nyere mellom – og da kan man jo ikke velge tapet fra den første perioden. Tapeten blir valgt ut fra den siste "brystningspanel-epoken".

Dørene inn fra trappegangen er for det meste flotte to-fløyede dører typisk for 1790-1800, men andre, mindre synlige steder i bygningen, finner vi eldre dører. Dører som fargeundersøkelsene avslører at har hatt en "historie" før de ble plassert der de står i dag. Sannsynligvis dører fra det tidligere huset på stedet, som man ville bruke, men ikke i de representative rommene - der man tok i mot gjester.

I samme salen som brystningspanelene er, dukket det opp enda en skatt: Himlingsbordene bak det trukne taket viste seg å ha malte motiver! Disse bordene er gjenbrukt i himlingen, og har nok opprinnelig vært veggpaneler. Noen av panelene til og med to lag motiver: Det eldste motivet er kraftfulle ranker malt i oljemaling, antakelig fra 1600-tallet, over dette et nytt dekorlag med bilder av landskap med bygninger, trær og busker, typisk for rokoppoperioden 1755-90. I tillegg er det noen paneler med malte draperier "bundet" opp med vridde bånd med dusker antakelig fra samme periode. En tredje form for dekor er sjakkemønster som også kan være fra 1600-tallet. Lignende eksempler på dekor er funnet på andre storgårder i Oslo og i landet for øvrig.

Det store spørsmålet er: Hvor kommer dette fra? Er det rester fra de gamle bygningene som har stått på stedet? Dette får vi nok aldri et sikkert svar på, men det er høyst sannsynlig. Hvor skulle panelene ellers komme fra? Og det er nærliggende å bruke slikt "gammelt rusk" der det ikke vil synes i den nye og moderne bygningen for å spare på innsatsen. Særlig i ei tid da produksjon av materialer og bygningsdeler var langt med tidkrevende enn i dag.

”Du grønne, glitrende tre goddag....”

Foto: Leif-Dan Birkemoe

Første søndag i advent 2001 ble juletreet i sydenden av Østensjøvannet tradisjonen tro tent til glede for alle som har sin nærhet til vannet. Det er Lionsklubbene i distriktet som gleder oss med dette arrangementet. En stor skare av fremmøtte fra områdene rundt vannet hadde samlet seg da treet lyste opp i mørket.

En gruppe fra Oppsal Janitsjar spilte og med forsangere fra sangkoret Freidig, lød sangen utover det islagte vannet ”Du grønne glitrende tre goddag. Velkommen du som vi ser så gjerne, Med julelys.....” Ja, lysene gir et varmende skinn over isen og skaper julestemning på årets mørkeste tid.

Foto: Leif-Dan Birkemoe

Den atletiske snømann

I den sydøstlige del av Østensjøvannet er det en lekeplass med forskjellige apparater.

Den første snøen i desember 2001 inspirerte noen unge kunstnere til å forme en snømann med atletiske anlegg. Mannen tok spranget opp i turnapparatet, og her fanget inn idet han svinger rundt i et c-moment. På toppen skjedde det spesielle, han frøs fast, til mildværet ville mykne hans kropp. I mellomtiden kunne vi beundre hans former, strie barter og utstående ører. Men mest av alt, litt fantasi og idé utenom det vanlige, vekket munter oppmerksomhet blant store og små østensjøvandrere

HÅNDVERKSBYGG AS

Tømremester og Entreprenørforretning

MESTERHUS

Ryensvingen 9
0680 Oslo

NYBYGG - TILBYGG
REHABILITERING

Art nr. 211 ved vannet: Polarsvømmesnipe

av Finn A. Gulbrandsen

Fredag 19.oktober 2001: Ornitologenes bombevarsler brummer. «Bombe» ved Østensjøvannet: Bård Bredesen varsler om polarsvømmesnipe.

Det er sent på fredagskvelden. Mottoet er tidligst mulig opp lørdagsmorgen med kurs for Østensjøvannet. Fram med teleskop og vent på godbiten. Og godbit var det! Arten ble sett i Oslo og Akershus 4 ganger på 1800-tallet og en gang på 1900-tallet! Observasjonen på Østensjøvannet denne fredagen og lørdagen var andre observasjon i de to fylkene siden 1866!!

Tidlig lørdag morgen blir fuglen forevige i vinterdrakt av Andreas Gullberg. Noen minutter før kl 0900 forsvinner fuglen antakelig inn i takrørskogen for så å vise seg fram noen øyeblikk senere på dagen. Beskjeder sendes nærmest kontinuerlig gjennom ornitologenes varslingsystem, og ornitologene knyttet til dette systemet var hele tiden oppdatert.

Skal du finne arten hekkende, må du langt av gårde. Ved småvann på den høyarktiske tundraen legger den egg og ruger fram ungene. Nærmeste hekkeplasser er Svalbard og Island. Er du heldig, kan du se den langs kysten etter vedvarende vestavinder. Utenom hekketida oppholder den seg først og fremst til havs.

I praktdrakt er hunnen brunrød på undersiden og halsen, ryggen er mørkebrun med brungule, brede fjærbremmer. Issen er mørk og står i skarp kontrast til

Foto. Andreas Gullberg

de hvite hodesidene. Nebbet er gult med svart spiss. Beina er gulbrune.

Flere ornitologer hadde tatt turen langveisfra til vannet denne dagen. Noen måtte vende nesa hjemover uten å ha sett snurten av snipa. Slik er fuglekikking, og det er faktisk litt av sjarmen.

Listene til den lokale sjeldenhets- og rapport komitéen til ornitologisk forening forteller oss at slektningen svømmesnipe ble observert i 1975 ved Østensjøvannet. I vår ble det sett en polarmåke. Antall observerte arter er derved oppe i 211.

Den nye terskelen ved Bogerudmyra

Endelig er alle de oransje nettene fjernet, og terskelen ser strålende ut.

På tur langs Bølerbekken

En av foreningens medlemsturer ble våren 2001 lagt langs Bølerbakkens nedre løp, fra utløpet opp til Bøler kirke.

Bølerbakkens kilder

De fleste turgåere vet at det renner ut en bekk i Østensjøvannet nordvest for parkeringsplassen, men mindre kjent er det hvor den kommer fra. Vi sier gjerne at den kommer fra Skøyenputten, men egentlig har den sin spede begynnelse i noen myrdrag øst for Trasop. Likevel er det først nederst i Beverlia, der den først får tilsig fra Ulsrudvann og dernest fra Bølerkulpen, at den virkelig blir en bekk av noe størrelse. (Bølerkulpen, eller Holteputten som den også er blitt kalt, er gjenfylt og er det som i dag er idrettsanlegget på Haraløkka.) Dessverre er det nettopp her ved Beverlia at bekken i dag blir borte for oss; den ligger i rør langs Ytre Ringvei helt ned til Bøler kirke. Derfra stuper den utfor lia med en flott foss nord for parsellhagene før den flyter roligere over sletten ned mot vannet.

Kverner og vannkraft

Vannføringen i Bølerbekken har vært utnyttet i ulike sammenhenger opp gjennom tidene. Kvern har det fra riktig gammelt av vært i fallet ved Eterfabrikken, og jordstykket mellom Eterveien og Østensjøveien ble derfor hetende Kvernjordet. Ulsrud gård hadde visstnok også en kvern, i Beverlia i bekken ned fra Ulsrudvann. Vannføringen ble også utnyttet i en større sammenheng. Oppe ved Skøyenputten ble det bygget dam for å regulere vanntilførsel helt nede ved Bryn Mølle.

Ferdselsårer i eldre tid

Vår tur starter ved utløpet. Her passerte trafikken langs "Plankeveien", den gamle vinterveien gjennom Østmarka fra Enebakk, i flere hundre år. Plankelassene kom over Nøklevann, ned Stallerudlia og videre over isen på Østensjøvannet på sin ferd mot bordtomtene i Christiania. Østensjøveien som kjørevei ble først anlagt i 1850-årene og det var på den tiden så lite bebyggelse her ute at det ble hevdet at veien utelukkende ble anlagt for at gårdeierene her lettere skulle kunne komme sammen for å spille kort. På folkemunne ble den derfor hetende "Polskpassveien". Den opprinnelige traseen var det som nå er turvei

gjennom tunet på Østensjø og ned forbi broen over Bølerbekken.

Bølerbekken som kommunegrense?

For 100 år siden var Aker kommune i hovedsak delt i to sogn; Østre og Vestre Aker. Den store villautbyggingen på Nordstrand førte til at Nordstrand i 1906 ble skilt ut som egen menighet, og det var i de kommende årene til og med sterke krefter som arbeidet for å skille ut Nordstrand som egen kommune. Grensen mellom Østre Aker og Nordstrand gikk over Østensjøvannet "til utløpet av Bølerbekken og videre langs denne til stenbroen på Bøler". Ved broen kommer det et liten bekk fra søkket mellom Jøranstien og Østensjø gård og fra sør er det en gammel gjengrodd dreneringsgrøft som ledet vann fra Bogerudmyra ut i Bølerbekken.

Fossen og fabrikken

På oversiden av Østensjøveien følger vi bekken gjennom skjermet og frodig natur, med et uvanlig rikt dyre- og fugleliv, opp til fossen. De som tok turen inn hit under flommen høsten 2001 fikk oppleve vannføringen slik den må ha vært i gammel tid da det var kvern her. Nå forsvinner mye av vannet fra nedbørsfeltet vekk gjennom overvannsnett, men til gjengjeld får bekken dessverre fremdeles tilsig fra kloaknettet. Fra fossen er veien kort opp til Eterfabrikken. Denne nå over 100 år gamle bedriften ble i sin tid lagt hit fordi det var relativt lett å transportere varer til og fra jernbanen ved Bryn. Samtidig lå den så langt unna folk og bebyggelse at eventuelle eksplosjonsulykker ikke ville få dramatiske følger for omgivelsene. I tillegg var det grei tilgang til kjølevann til produksjonen, nettopp fra Bølerbekken.

Bøler "interimskirke"

Vi følger bekken videre opp mot Bøler kirke som ble bygget som en midlertidig løsning og innviet i 1960. Opprinnelig var den satt opp på Ekeberg i forbindelse med en landbruksutstilling der i 1959. Nå planlegges en ny kirke og det er å håpe at dette vil gjøre det mulig å la bekken bli en naturlig del av terrengutformingen i dette området. I trekanten sørover mot krysset Ytre Ringvei/Eterveien planlegges

det boligbygging, men denne forutsettes gjennomført på en slik måte at bekken beholdes og får en buffersone. Ved parkeringsplassen her må vi nå si farvel til bekken der den fortsetter i rør videre oppover langs Ringveien. Foreningen har imidlertid et uttrykt ønske om å få bekken opp i dagen i dette området.

Bøler gård

På vår tur er det nå i stedet naturlig å ta turen opp til Bøler gård. Denne gården ligger uvanlig fint til, og har alle sine bygninger intakt. Gårdens spennende historie får vi komme tilbake til i en senere artikkel, men interesserte kan lese mer i boken "Bøler er stedet" som bydelen fikk gitt ut i år 2000.

Det er all mulig grunn til å tro at det også senere vil bli arrangert medlemstur langs denne flotte bekken.

Amund Kveim

Foto: Leif-Dan Birkemoe

Gjensidige NOR

- din totalleverandør av:

Tore Løvlund
Avdelingsbanksjef

- * Dagligbanktjenester
- * Finansiering
- * Investering
- * Forsikring
- * Kjøp/Salg av eiendom
- * Bankbokser

Kom innom din lokale bank på Manglerud for en hyggelig prat og personlig rådgivning og service

manglerud@nor.no
Tlf.: 22319050

Gjensidige NOR
Sparebank

Karnappmannen

og andre viderverdigheter fra vår nære historie – del 3

av Erik Henning Edvardsen

Karnappmannen fortsatte å hjemsøke Abildsø gård og var stadig de besøkende til besvær. Som oftest begrenset spøkelsen seg til å gjøre skøyerstreker, som å dra dynen av de sovende, gjøre falsk alarm og liknende. De som mente å ha sett Karnappmannen beskrev ham som en mannsling eller en dverg, iført tettsluttet drakt av stripet eller randet bolster, som også dekket hode, ansikt og hender.

Karnappmannen varsler død

I 1939 omtalte signaturen «Mathis» i *Morgenposten* Karnappmannen på Abildsø som et feigdevarsel. Viste han seg hodeløs varslet han død. Innlegget tyder altså på at forestillingene om Karnappmannen enda fantes i levende tradisjon så sent som ved utbruddet av siste verdenskrig. Christen Brochmanns tippoldebarn, Diderik Brochmann reagerte på at artikkelen forsøkte å alminneliggjøre en slik apparisjon, og poengterte at: "Ifølge fru B. Burchardt, født Ring, en søster av Christen Brochmanns svigerdatter, Marie Ring, som i sin ungdom tilbragte flere år på Abildsø ble Karnappmannen kun en eneste gang sett uten hode. Det skal ha vært da Brochmanns svoger, major Hegermann og hustru lå på gjesteværelset kort før deres avreise med de norske tropper til Holstein i 1760, hvor han døde." Karnappmannens hodeløse tilstand skulle således være et varsel om Hegermanns forestående død.

Det er også blitt påstått at Karnappmannen ved den samme anledning ble så nærgående og ubehagelig, at ekteparet måtte flykte ut gjennom vinduet og klatre over karnappet og ned for siden å banke på hoveddøren og be vertskapet om et annet værelse for natten hvor de kunne sove i fred. Riksarkivar Henrik Jørgen Huitfeldt-Kaas (1834-1905), som var Christen Brochmanns oldebarn, mente imidlertid at det i disse familieanekdotene måtte foreligge en sammenblanding av to ulike fortellinger. En om karnappmannen som skremte gjestene til å klatre ut gjennom vinduet, og med referanse til sin mor, Christen Brochmanns sønnedatter, fru Anne Margrete Huitfeldt, en annen om at det skulle det være løytnant Reinhold Fredrik Hegermann (1729-1761) og hustruen Karen Rose (ca. 1730-1763) som så Karnappmannen uten hode. Løytnant Hegermann ble skutt under beleiringen av Colberg i september 1761. Ekteparet som måtte rømme karnappværelset om natten var derimot major Johan Jacob Thome (1731-1781) og Ingeborg Christine Hegermann, søster av Christen Brochmanns annen hustru, Anne Margrete, f. Hegermann. Disse så ikke dødsvarselet og returnerte også uskadd fra Holstein. Ingerborg brukte senere krigsoppholdet som referanse og utgangspunkt for

tidsregningen; det var enda så og så mange år før eller etter «den Tid, da jeg var med min Mand i Holstein.»

På Abildsø tjente det den gang også en pike som var synsk. Tjenestejenta kunne fortelle om ting som passerte på fjerntliggende steder, og hun påsto å motta opplysninger fra 'draugene', dvs. fra spøkelsen av døde mennesker: «Da Anne Margretes bror Reinhold Hegermann i Friedrich II.s tjeneste falt i slaget ved Kollin 18. juni 1757, kom hun morgenen etter inn i soveværelset og fortalte om hans død. Hun hadde sett den om natten. Først lenge etterpå innløp bekreftelsen.»

Men her har signaturen «Mathis» i *Morgenbladet* en avvikende variant. Han forteller at det var soldatkona selv som «drømte at hun så sin mann komme tilbake fra krigen med hodet under armen.» Hun var dessverre sanndrømt, for mannen ble «drept av en kanonkule.» Uoverensstemmelsen er ikke til forkleinelse for tradisjonen – det viser bare at fortellingene har engasjert og blitt gjenfortalt.

Et forunderlig murt kammer

Det kan naturligvis ha vært knyttet en viss anekdote til stedet Abildsø, for det i alt er funnet 13 gravrøyser i området, men haugene er naturligvis for gamle til at det kan knyttes levende tradisjoner og vitale minner til disse. Om haugene nærmest gården har Wetlesen fortalt til Fortidsminneforeningen: «I nord for hovedbygningen er der paa en høide 2 runde lave gravhauger omtr. 10-20 alen fra hinanden, den ene urørt, den anden med et tragtformet hul i midten næsten tilbunds, hvilket efter ejerens sigende er opgravet før 1843, da han tiltraadte gaarden.»

Av større interesse er da et murt kammer, som gårdbruker Wetlesen fant under pløying av åkeren. Hvorvidt kammeret kan settes i forbindelse med forestillingen om Karnappmannen er ikke godt å avgjøre, men det daterer seg trolig fra omkring år 1600. I Fortidsminneforeningens årsmelding for 1882 har funnet omtalt: «Paa Abildsø traf man ved pløjning i oktober 1882 omtr. 250 m. i nordøst for hovedbygningen i en fra nord til syd skraanende lerbakke, hvor der i mange aar havde været

ager, omtr. 30 cm. under overfladen en firkantet muret fordybning, 2.20 m. lang fra nord til syd, 1.20 m. bred og 0.50 m. dyb. Væggenes mur var kun af én stens tykkelse og bestod alene af løbere, ikke bindere. Stenene vare afvexlende røde og gule af det slags, som indførtes hertil fra Danmark i det syttende hundredaar, i alle fald før ca. 1750, eller som i Frelserens kirke [Oslo Domkirke] eller det nuværende militære sygehus [Rådhusgaten 19]. Murene vare uden aabninger og deres østre langsider i overkanten bøjet lidt indover som en ansats til tøndehvelv. Rummets bund var den naturlige lerbakke, hvorpaa fandtes endel kul, brændt af runde stokke, og noget aske. I vestre langvæg var der levning af et bord med forkulling paa indsiden eller mod det aabne rum. Ejeren har ladet det hele forblive urørt som det var, dog fyldt det igjen. Hvad bestemmelse rummet kan have havt, er en gaade.»

Hvem gestaltet Karnappmannen?

Ettersom Abildsø finnes nevnt allerede i middelalderdokumenter skulle det bare mangle om det ikke forekommer atskillig rastløse sjeler med tilknytning til stedet. Men hvem sitt gjenferd ville utvist slik forkjærlighet for våningshuset at dets verneånd var blitt hengende ved selv etter at husene var blitt revet og bygget opp igjen? Overhoffrettsassessor Knud Frantsen (d. ca. 1680) var den første privatperson som fikk skjøte på Abildsø, og kunne vært en opplagt kandidat til apparisjonen. Men tvilen melder seg m.h.t. å gestalte Karnappmannen, for Frantsen hadde neppe den forkjærligheten for Abildsø som skulle til.

Frantsen kjøpte Abildsø med skjøte av 12. juni 1663, og like etter Haslefet, som siden dette har vært en plass under Abildsø. Frantsen var så rik at han tilhørte fjerde divisjon blant Christianias største skatteyttere, og i 1676 betalte han ikke mindre enn 1 Rigsort om dagen i skatt, men det var typisk for datidens rike embedsmenn å eie jordegods i Christiania omegn, som de knapt hadde sett og holdt oppsyn med bare i den utstrekning inntektene kom inn som forventet. Når Frantsen en sjelden gang forlot byen var det helst til Kjørbo ved Sandvika han la rideturen. For ham var nok Abildsø ikke annet enn en ren pengeplassering, slik det også var med de fleste andre gårdene han hadde bemektiget seg i Aker.

Først hadde Frantsen kjøpt Rødtvedt i 1659, omtrent samtidig som han skaffet seg pant i Skøyen og Oppsal. Så solgte han Rødtvedt igjen i 1663, samme år som han, foruten å kjøpe Abildsø også fikk skjøtene på Sollerud, Skøyen, Oppsal og Manglerud søndre. De fire sistnevnte solgte han videre allerede i 1674.

Snarere kan en mann som Peder Jenssøn Hagedorn antas å være en verdig kandidat til å ha utført drilleriene fra

karnappværelset, dersom en velger tro på Karnappmannens vernende ånd. «Allerede ved skjøte av 30. september 1664 solgte Knut Franssøn hovedbølet Abelsø med plassen Haslefet til Peder Jenssøn Hagedorn 'boende i Gamlebyes Ladegaard'.» Vi vet ikke hva slags hus som utgjorde hovedbølet på den tid, men signaturen «Mathis» i *Morgenposten* påstår at hovedbygningen ble oppført noen år etter eiendomsoverdragelsen, nemlig i «1668 av en dansk statholder eller embedsmann.»

Det passer utmerket med Peder Jenssøn Hagedorns karakteristikk, men hvem var han egentlig? Familienavnet er for så vidt kjent. Muligens var husherren en slektning av den halsstarrige, danske offiser Christen Hagedorn, foruten av Lambert Hagedorn, som en antar kan ha gitt navn til Lambertseter. Kan hende er Peder Jenssøn også en nevø av rådmann Bertel Hellessøn Hagedorn (d. ca. 1640), som, i likhet med sine fire sønner; Thomas, Antonius, Helle (d. 1652) og Niels, spekulerte i tømmer. Hvis det er rett at Abildsøs eier tilhørte en gren av Hagedorn-ætten kan for eksempel kongens berømte reprimande overfor Christen Hagedorn i kollegers nærvær ha ført til at Peder Jenssøn valgte å droppe sitt danske adelsnavn. Da han i lensregnskapene for 1666 sto registrert som bruker av Abildsø omtales han nemlig bare som Peder Jenssøn, likeledes i skiftet som ble holdt etter ham på Tveten 20. november 1674, hvor hustruen Marte Gundersdatter og barna, Jens (f. 1655), Anne (f. 1659), Dorrete (f. 1661) og Magnus (f. 1665) sto oppført som arveberettigede: «Anno 1674 Dend = 20 Nouembr Er Shiffte holden paa Tueten udj Aggersz herrit effter, Salig Peder Jensen som tilforn boede og døde paa Abelszø Imellem hans Efterlefnerske /: der / ude Thalte til Retten:/ nafnlig Marte Gunders Daater og dend salig Mands barn og arfvinger, nemblig Jens Pederszøn = 19 Aar gl. Magnus Pederszøn = 9 Aar gl. Anne Peders Daater = 15 Aar gammel og Dorrete Peders Datter = 13 Aar gl.»

Takstmennenes oppgave var å undersøke om «noget kunde blifve til at shiffte Imellem Effterlefnersken og Børnerne». Formuen forløp seg til brt. 191 rdl 1-13 og boets utg. 506 rdr. 1-10. Så gikk gården over til en annen familie, men Peder Jenssøn skulle sette sitt preg på gården. Det var han som fikk oppført den hovedbygningen, som raste sammen igjen mindre enn nitti år senere.

Neste gang:

Husholdningsbøker, Wilster og Tordenskiold.

Fra det gamle album

Gammelt bilde tatt fra nord mot syd i Østensjøvannet

Dette bilde av Østensjøvannet kan vi ikke med sikkerhet tidfeste. Det har, etter det vi vet, antagelig hengt på Nordre Skøyen til 1907 da Elida Aas solgte og fraflyttet gården. Et fremtredene trekk ved bildet er bygningene på Nordre Østensjø gård som speiler seg i vannet. For den som ser godt etter står stabburet fra 1875 på Nordre Østensjø noe lenger vest enn det gjør i dag. Er det noen som kjenner til når stabburet ble flyttet? Vognskjulet mellom drengestuen og driftsbygningen er ikke oppført. Verandaen på våningshuset er enda ikke kommet opp.

Bildet viser noen stolper langs Østensjøveien. I gamle jubileumsbøker til vellene på Oppsal og Bryn kan vi lese at det var mellom 1912 og 1915 at "lys og kraft" kom til vårt område. Før 1907 kan det ikke være stolper for strøm vi ser. Heller ikke for telefon.

Østensjøbekken har en klar markering på bildet. Tidvis ble det rensket kraftig opp med utdyping av utløpsbekken for å senke vannstanden og forebygge oversvømmelser. Huset eller hytta til venstre i bildet har vi foreløpig ikke helt klart å identifisere. Derimot kan vi se en båt som ligger på land med kjølen i været, en brygge og et bade- eller ishus.

I 1886 skal en fotograf ha vært i området og tatt en del bilder. Det kan derfor tenkes at bildet er knipset nettopp dette året.

Kan noen av våre lesere "lese" mer i bildet som forteller når det er tatt? Redaksjonen tar gjerne imot kommentarer!

Foreningen vil takke Sigrid Brinch for utlån av bildet.

LDB

Bildet fra høsten 2001

For å sammenligne med dagens utsikt fra omtrent samme ståsted som fotografen fra siste halvdel av 1800-tallet, har vi gjort et forsøk. Trær og endringer i terrenget gjør det vanskelig å ta et bilde som fanger inn samme panorama, men alle vil vel gjenkjenne Østensjøvannet på dette bilde fra høsten 2001, over 100 år etter "originalen".

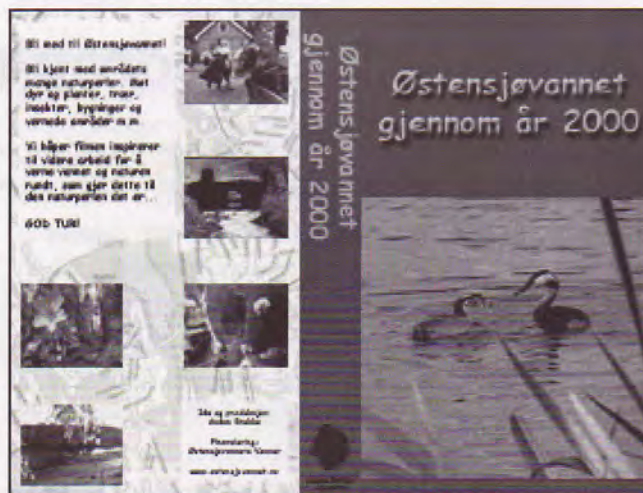
Om filmarbeidet

Høsten 1999 spurte jeg Østensjøvannets Venner om ikke vi skulle lage en film som kunne handle om et år i vannets liv. På et møte lanserte jeg idéen om å lage et tidsbilde av hvordan det så ut ved Østensjøvannet ved årtusenskiftet. Det viktige var å få frem hva du kan møte av planter og dyr, hvordan folk bruker området og hva som skjer av aktiviteter. Prosjektet ble vedtatt og desember 1999 gikk med til hektisk planlegging.

Allerede klokka 10 på den første dagen i året var jeg på plass ved Østensjøvannet og gjorde de første opptakene. Det var spennende å komme i gang, og jeg følte at dette året skulle bli en sak mellom kameraet, vannet og meg. Jeg lagde til og med min egen 12volts batteripakke som gjorde det mulig å holde på 10 ganger lenger enn originalbatteriene. Her skulle ingen flotte hendelser gå til spille.

At opptakene skulle ligge i ro et år før de skulle redigeres sammen med resten, var også rart å tenke på. Manuset var til stor hjelp når jeg lette etter de rette opptakene. Nå er det jo ikke lett å få en fugl til å fly akkurat dit du vil, men jeg så for meg iallefall hva slags type scener jeg var ute etter. Det ble lett å måle om jeg var kommet nærmere resultatet eller ikke. I ettertid ser jeg at det kanskje var denne delen av jobben som var viktigst for å komme i mål.

Etter over 100 besøk ved vannet satte jeg i gang med redigeringen. Nå skulle små og store hendelser limes sammen. Slikt arbeide gjøres nå på PC. Det er nitidig,

men artig arbeide som jeg må innrømme at stjal noen nattetimer. Smått om senn vokste filmen frem og ble til den drøye halvtimen vi hadde tenkt. Jeg var nok den aller mest spente i salen da filmen hadde premiere på Skullerudstua 24. oktober 2001. Jeg ble veldig glad da jeg kunne høre bifall og utrop fra publikum underveis i filmen. Det varmet!

Arbeidet med mangfoldiggjøring har tatt til, og jeg håper så mange som mulig kjører filmen.

Hilsen fra Audun, desember 2001

Du kan se 4 klipp fra filmen og lese mer om den på websidene våre: www.ostensjovannet.no/forening/filmen2000/

Automatisk foriming

Som et bidrag til matforsyningen for overvintrende fugler har Østensjøvannets Venner satt opp en automatisk foringsautomat ved Abildsø gård. Hans Englund er her på toppen av stigen under montasjen. Automaten er et langt klart plastrør med en sittepinne ved hver åpning som gir adgang til solsikkefrø. Installasjonen ble gjort i desember, et gunstig tidspunkt for foring av fugler, som på denne tiden av året setter stor pris på lett tilgjengelig tilleggskost.

Dagbladets kronikk 12. april 1961

... sitert i sin helhet. Bildet som er nevnt, har vi dessverre ikke.

Jon Dørsjø: Nødrops om elefantsyk stahet

Jon Dørsjø behandler en rekke spørsmål i denne kronikken som bør interessere enhver som er glad i Oslo, og som vil at den fortsatt skal bli hyggelig å bo i.

La oss forfølge et sunt og tankevekkende opprør i Dagbladet forleden, Egil Haxthows morgenfriske sinter kronikk "Nødrops fra Besserudtjernet". Med velfortjent og rammende ironisk snert svinger han piskene over flatsmarte arrangører som har den vulgære freidighet å "ta fra oss Holmenkollrennet" og lage flaut reklameshow av det.

Det er et banalt frieri til det kritikkuløse masseinstinkt og en pampete, geskjeftig nedvurdering av den tradisjonsglade og levende Oslo-individualismen som har skapt selve Holmenkoll-begrepet.

Dette skrev Haxthow saftig og anskuelig nok om. La det nå ikke vende nødvendig oppmerksomhet bort fra Holmenkollen, om en leser tillater seg å forfølge dette nødrops fra vintertjernet og viderefører perspektivet, fører det tvers over byen til - - - et sommertjern. Men la oss først - - - -

Den mentaliteten ovennevnte nødrops er rettet mot, er ikke noe isolert fenomen, men en tendens i vår tid, en tendens som breier og brer seg grått, dumt, faretruende - ikke minst innen kjempekommunen Oslo. Bare den sløve kan ha unngått å legge merke til - siden trettiårenes Oslo - den stadig økende avstand mellom kommuneapparatet og byens befolkning.

Et mål på forandringen er - og det burde undersøkes systematisk - den avtagende mengden av leserhenvendelser til avisene om detaljer i byens styre og stell. 1930-årenes og vel også 1940-årenes Oslo-mann hadde et øye på hver finger. Hans ofte ampre, like ofte også fornuftige, og nesten alltid livsnære leserinnlegg var et uhyre viktig korrektiv til mulig sløvhet i bystyret og forvaltningen. Han gir sitt besyv med i dag også. Bevares, disse inseratene er ikke blitt helt borte. Men de er færre og i høyere grad trengt tilbake til sitt Hjørnet, Publikums Røst eller en annen fast spalte der godfolk klager i kor og ikke blir tatt så alvorlig, og hvor de ikke er så farlige.

Men når den viktige detaljen i byen ikke blir så påaktet lenger, da er det fare for at de grove trekk virkelig blir grove. Og det er én som puster lettet ut ved den direkte, individualistisk inspirerte by-opinionens avtagende innflytelse gjennom avisene. Det er byråkraten, fagsjefen. Det er mindre og mindre fare for at noen skal ta ham ved vingebenet. Og det liker han godt. Det samme gjelder kommunalpolitikeren. Også han passer det utmerket.

De senere årene har vi sett den sunne, livsnære byopinionen et par ganger liksom forsøke å samle og

gjenvinne sine krefter. Den ene gangen gjaldt det kraftledningene og stålmasterne gjennom Nordmarka. Tross folketog til Rådhusets borggård tapte byen. Byråkraten vant. Mer nylig gjaldt det Vettakollen, som bystyret hadde vedtatt å kjøpe. Da vant byen over bystyret. Men da gjaldt det også riktignok for byen å tvinge bystyret til å gjennomføre sitt eget vedtak (!), hvilket bystyret mot folkeviljen ønsket å gi pokker i.

Var dette krampetreknninger foran den uunnværlige by-opinionens endelige død? Nå, så pessimistiske får vi vel ikke være. Men det ser ut til at - i forbindelse med byens veldige vekst - den selvstendige opinionens avtagende trykk bidrar til å øke avstanden mellom politikeren, byråkraten, ledelsen og på den annen side mennesket, publikum, massen. Det øker de første muligheter for spill med de siste. Mulighetene for lettvent frieri, for show. Mulighetene for å se bort fra dem, totalt.

Det rare er at politikeren, byråkraten, lederen kan komme i skade for å bruke disse mulighetene uten egentlig å være noe påfallende kynisk eller iskaldt beregnende menneske. Det er nok om han er ubetydelig, fantasiløs, ærgjerrig, vindskipelig - - - alt sammen svært elementære egenskaper som vi dessverre må vente å finne en del av i en større by hos medlemmene av pampe-aristokratiet, fra ordføreren og ned til plansjefen og sekretæren.

Muligheten for å overse ble seinest brukt til gagns i høst, da bystyret vedtok Bogerud-planen. Alle var i grunnen skjønt enige om at planen var redselsfull, uhyre slett laget. En såkalt boligmasse på noen tusen mennesker ville få det nokså utrivelig (dessuten kommende generasjoner), og for atter tusener i strøkene omkring, ja, i virkeligheten for hele byen var dette en temmelig umulig utformning.

Men bystyret, byplansjefen og den nye, knakende kjekke OBOS-direktøren - - hadde disse uhyre travle herrer tid til å tulle mer med et så uvesentlig spørsmål som åssen noen tusen eller titusen andre mennesker skal leve og bo?

Det er visst fryktelig uforskammet å vri på navnet til folk, men altså når det gjelder en betrodd offentlig person som heter så symbolsk som OBOS-direktør Solberg: Det er han som er berget som sola skal skinne på. Annerledes med alle dem i dompa ved Bogerud.

I den mangslungne byens utvikling og vekst, i styre og stell, manifesterer forholdet seg merkbart i en tendens bort fra det individuelle, bort fra det menneskelige, en drift mot det prosaiske, - bort fra det poetiske. I forholdet mellom byen og mennesket en tendens i retning av by-

tilværelsens, bymiljøets forflatning, byens sjelelige asfaltering.

Har en by individualitet? Har en by sjel? Oslo har iallfall hatt det, hittil.

Men denne underlige tendensen. Det er et atter underlig paradoks at nettopp velferdssamfunnet, den høyere levestandardens bysamfunn, burde ha råd til romsligere hensyn til livsviktige verdier som poesi, individualitet og sjel, råd til fantasi - - - men hva finner vi ikke i stedet? En drift mot altfavnende materialisme, standardisering, utryddelse av natur, med de største triumfer feiret på det sentrale området by og bolig: Lambertseter, Manglerud og nå straks også Bogerud, bybefolkninger på størrelse med henholdsvis Tønsbergs, Hamars og Hortens presset inn i disse middelmådige blokkrekkene, bare uten de nevnte byens frie individualitet.

Det er kommunebyråkratens triumf over massen, boligmassen. Hva skal massene gjøre? Prøv å overdøve den monotont susende trivialiteten med allsang i OBS' regi: fade-Rinnan-dei!

Man tror stadig ikke på bevisst kynisme. Men hva er det som får både politikeren og byråkraten til å blåse foraktelig av primære poetiske hensyn med formelig oksehudet stupiditet? Hva er det som får dem til å underkjenne mennesket og tvinge gjennom byens sjelelige asfaltering med elefantsyk stahet? Dels det døende opinionstrykket (som våre dagers pamper erstatter med slik opinion som de selv skaper), og dels – blant annet – overvekten av høyt spesialiserte nulliteter i byens mangeartede ledelse.

Det er jo det som truer med å bli, eller kanskje allerede er blitt, vår tids farligste svøpe: Den høyt utdannede og gjerne dyktige spesialisten, som hva alminnelig skjønn angår, er blankere enn et spebarn.

Han sammen med den like ærgjerrige som ubetydelige kommunalpolitikeren. Takk, det blir et nydelig beite.

- - -

Jeg har forvirret potensielle kommunestørrelser blant mine lesere ved å nevne ordene poesi og byutvikling så å si i samme åndedrett. Om disse mine herrer vil være vennlige å lukke munnen igjen, skal vi komme nærmere inn på poesien, sette saken på spissen, der den etter sigende skal trives best.

Først skal vi bare i et par setninger få minne om sommertjernet vi nevnte innledningsvis. Det er Østensjøvannet. En bred folkebevegelse i forstaden omkring har tilkjennegitt hvilket sterkt menneskelig behov det er for å få beholde dette eventyrlige vannet og dets omgivelers naturpoesi og like enestående som mangfoldige fugleliv. Man har hamret løs med disse livsnære og vesentlige verdier. Man har hamret løs med den firedobbelte enestående vitenskapelige betydning (svømme- og vadefugler, dyreliv i vann, dyreliv ved vann, myrvegetasjon) i tillegg til de direkte allmennmenneskelige hensyn. Og Universitetet bevitner.

Men med alt dette er det omtrent umulig å trenge igjennom den kommunale muren av oksehudet stupiditet. Omtrent umulig å få velferdspolitikeren elefantsyke stahet til å gi etter for fornuft.

Byens godt betalte plansjef har sett det som en av sine fremste oppgaver de siste årene å få redusert denne saken (inklusive fuglepark-planen) til et absurd og umulig minimum. I de nådeløst avslørende Ukens Portrett'er i Dagbladet i gamle dager ville det utvilsomt ha stått om plansjef Strøm: - Hva han kan ha eid av poetisk fantasi, må han åpenbart ha brukt opp på Sørlandet.

Men så var det poesien igjen. Engene, grabakkene omkring og sønnafor Østensjøvannet er kjent som et av landets fremste strøk for larker. I motsetning til de fleste andre av de små sangerne som bare synger om våren, fyller lerkene luften i forstaden ved Østensjø med et sommervær av sang evindelig. Dens ustanselige sang er i dagen og i bostedet og i menneskets sinn. I menneskets sinn?

Noen vil kanskje huske et par vers fra et dikt i den kanskje fineste og mest musikalske diktsamling i norsk litteratur, Garborgs "Haugtussa". I diktet "Fuglar" står to av de mange Garborg-strofene som synger om lerka. Den vesle fuglen har vært med å forme også Garborgs personlighet og diktervilje. Men der står:

Tirli-ti! segjer lerka,
ho stig og stig imot sky.
Kvar gong ho tirlar i morgonstundi,
då verter verdi ny.

Tirli-ti! segjer lerka,
ho sviv under kvelven fritt.
Kvar gong ho tirlar i morgonstundi,
det kitlar i hjarta mitt.

Jo da, det er så absolutt meningen fra dikterens side at disse lyriske linjene skal tas alvorlig, bokstavelig i enkleste mening. Det er diktning om by-utkantens poesi, sterk diktning om den virkning på og betydning for menneskesinnet slik fuglepoesi har. Det er byens sjel som gjennomstrømmer bymenneskets sinn, hver morgen, hver dag.

Sier det noe - i tillegg til alt det andre - at også lerka synger i sinnene fra markene omkring og sønnafor Østensjøvann? Betyr det noe at det er et av landets mest fremtredende lerkestrøk?

Skal vi asfaltere disse lerce-ene, eller bruke dem til å ferdes fritt på sammen med lerka, bekkasinen, stokkanda, heiloen, sothøna, grågåsa og alle de andre?

Skal vi lage idrettsplasser istedenfor grønt gras? Hva er viktigst, at ungdommen vår hoppe lengde akkurat der (hva den like godt kunne gjøre et annet sted), eller at den får vokse opp med lerkesangen og det andre fugleeventyret i hjerte og sinn?

Spør ikke uvitende og uforstående kommunale etater om sånt. Spør menneskene selv.

Årsrapport for fugl ved Østensjøvannet 2000

v/ Audun Brekke

Totalt ble det sett 118 fuglearter ved vannet i løpet av året. Østensjøvannets Venner retter en stor takk til alle som har bidratt med observasjoner av fugl gjennom år 2000. De som har bidratt med opplysninger er Geir Sverre Andersen, Håkan Billing, Bård Bredesen, Svein Dale, Finn Gulbrandsen, Per-Arne Johansen, Geir Fjørtoft Karlsen, Jørn Areklett Omre, Ketil Knudsen, Tommy Pedersen, Atle Helge Qvale, Eyvind Rugland, Per Stensland og Audun Brekke.

DYKKERE

Toppdykker

De første individene var på plass første halvdel av april (først sett 12. april). På det meste ble det talt over 50 individer, og mange av de antatt 20 parene fikk to unger fram til flyvedyktig alder.

Horndykker

3 individer innom på trekk sett 24. april.

Dvergdykker

Ett individ sett 3. september

STORKER

Gråhegre

Få hegrer sett, tross mange registreringstimer. Ett individ sent på våren, én registrering midtvinters og én på våren. Individene ble alltid sett i flukt, antagelig fødesøk/besøk fra tilstøtende områder.

ENDER

Knoppsvane

To individer sett 13. november og 5 individer sett 25. november.

Sangsvane

To individer kom på besøk i slutten av september (22.) og var tilstede kun en kort periode. Tre individer kom så 13. november og ble til ultimo november.

Grågås

Tilstede hele året. Færre enn 10 individer til slutten av mars doblet til slutten av april. Storinnrykket kom i mai/juni (428 individer 26. juni). 150-400 individer gjennom sommeren. Store dagvariasjoner med trafikk til omkringliggende områder. Max: 22. september med 494 individer.

Kortnebbgås

Ett enkeltindivid var sammen med grågæssene på våren (1. mai).

Snøgås

Årviss gjest, som besøker vannet. Første sett 24. april, og var tilstede et par dager. Nytt besøk ultimo juni og noen dager i juli.

Kanadagås

Tilstede hele året, hekket ved vannet. Noen få fugler januar, men allerede 11. februar oppe i ca. 30 fugler. Antallet varierte mellom 20 og 30 individer til ut i april. 12. juli økt til 96, og under høsttrekket (4. sep.) kom høyeste registrering med 105 individer. 7 par fikk frem unger.

Hybrider av grågås og kanadagås

I 1999 hekket et par med foreldre av kanadagås og grågås. Disse fikk to unger som overlevde vinteren. Disse to ble sett ved vannet både senvinters og frem til midten av juni.

Et individ av grågås med hvitfarget hode holdt til ved vannet, ofte sammen med ovenfor nevnte hybrider. Individets artsopprinnelse er vanskelig å fastslå, men det kan med sikkerhet sies at det i alle fall er grågås innblandet.

Hvitkinngås

Et par overvintret for andre år på rad, antagelig fordi et av individene ikke kunne fly forrige vinter. Begge kunne fly vinteren 2000-2001. Første store gruppe kom ca. 12. juli, med 50 individer, og ble en måned. Under høsttrekket om store mengder fugl, og 27. november ble 450 fugl talt opp.

Tamand

13. januar ble ett individ sett.

Gravand

19. mai hadde et par tilhold i vadedammen. Var tilstede i 3-4 dager.

Brunnakke

To individer ble sett på vårtrekket, 19. april. 3. juli ble 8 individer sett. Sent i august ble det sett 4, og seint på

høsttrekket (1. nov.) ble årets høyeste antall, 31 individer, sett.

Krikkand

En enslig hunn dukket opp 20. mars og var tilstede 4-5 dager. 4 individer kom 19. april, før 10 hanner og 4 hunner kom i slutten av måneden. 1 til 4 individer gjennom hele sommeren. 24. august kom 50 individer som var årets høyeste registrering. 22. september ble siste gruppe på 6 sett.

Stokkand

Tilstede hele året og hekker. En del fugler trekker til og fra vannet i vinterhalvåret, men bestanden av vinterfugl svingte mellom 140 og 469. Utover i april sank antallet til under 100 individer. Gjennom sommeren holdt bestanden seg stabil på ca. 270 fugl, før den i august økte til godt over 300 igjen. Høyeste antall: 586, 22. september.

Stjertand

To hunner i august og ett individ hele november.

Skjeand

20. september og 1. november ble det sett tre individer.

Taffeland

To enkeltobservasjoner: 24. august (hann) og 3. desember.

Toppand

1 hann overvintret i sør. 28. mars kom 8 individer. 70-80 individer i trekktiden (april-mai). Bestanden gjennom sommeren stabilt rett over 20 individer. I slutten av juli økte antallet (140 den 24. august). Siste gruppe på 4 individer forsvant antagelig de siste dagene i november. Hekket ved vannet.

Kvinand

Første registrering var ett individ 22. mars. Økte jevnt til 36 individer 19. april. Sommerbestand på rett over 100 individer. 24. august ble det registrert 100 individer. Antallet sank jevnt utover høsten og siste gruppe på 6 ble sett 1. november.

Laksand

6 individer 19. april på trekk. 1 individ november.

HAUKER

Hønehauk

6. desember ble to individer sett. Besøker antagelig området på formiddagen fra omkringliggende områder, og derfor registrert sjeldnere enn det reelle antallet kanskje er.

Spurvehauk

27. mars, 24. april og 25. juli ble den registrert. 1. november ble 2 individer sett. Forventes å ha territoriet i nærheten og benytte vannet til jaktområde.

Fjellvåk

Sett på høsttrekk, ett individ 15. september.

FALKER

Lerkefalk

En hann observert skrikende og hevdende på Tallbergåsen 24. august.

RIKSER/TRANER

Sivhøne

Første individene ankom ca. 3. april, og bestanden økte til 13 individer i løpet av måneden. Holdt seg på et lavt nivå til midten av august. Da samlet antagelig individer fra omkringliggende områder seg. 52 individer 24. august. 15-20 individer på høsten. Siste obs. var 14 individer 1. november.

Sothøne

4 individer overvintret. Bestanden økte i løpet av mars til 35, og 47 individer ble sett i midten av april. Fra mai til nesten ut juli viste tellingene mellom 30 og 40 individer. Mot slutten av juli var bestanden av voksne og unger 164 individer. Dette holdt seg utover høsten. 152 individer 22. desember.

Vaktel

10. mai ble ett individ hørt syngende.

VADE/MÅKE/ALKER

Dverglo

Trekkgjest. Ett individ sett 24. april.

Vipe

Tre individer 19. april. Ett individ 15. mai.

Enkeltbekkasin

Trekkgjest på høsten: ett individ 4. september.

Skogsnipe

Enkeltobservasjoner på våren og sommeren: 26. april og 9. mai, 15. mai og 25. juli.

Strandsnipe

Første observasjon 3. mai. I midten av mai ble 5 og 6 individer sett. Ett individ sett 29. mai. Hekking ikke påvist, men arten er vanlig ved vannet om våren.

Brushane

Et par observert under vårtrekket i mai.

Hettemåke

Første gruppe ankom tidlig i april (130 individer 2. april). Økte til 512 den 19. april. Gjennom mai måned holdt bestanden seg noe under 200 før vi gikk inn i en periode med store svingninger i bestanden: 432 den 12. juni til 60 individer 25. juli. Antagelig mye dagtrekk til andre områder. Hekkebestanden har gått merkbart ned de siste

Alt fra
hurtigtrykk til design- og
profiltrykksaker

Nordberg Trykk

- en fargerik medspiller

Kontakt oss på telefon 22 76 98 10
eller besøk oss i våre lokaler i Ryensvingen 11

år og kolonien er ustabil mhp. hekking. Spredte observasjoner på under 20 tover høsten og siste observasjon var 2 individer 1. november.

Fiskemåke

Veldig variabel bestand, som antagelig gjester vannet fra Oslofjorden. 20 individer 2. april. 0-13 individer gjennom hele sommeren. 40 observert 1. november.

Sildemåke

Gjester som regel vannet i lave antall, og nesten alltid omkring foringsplassen i sør. 15 individer 30. mai var høyeste antall.

Gråmåke

Mønsteret for gråmåka var at det kom en god del fugler under vinterhalvåret, med en topp på 100 individer i januar. Mot sommeren faller dette tallet til mellom 0 og 20, før det igjen tar seg opp sent på høsten. Gråmåkene i Osloområdet benytter flere av de store vannene til spiseområder, men overnatter og hekker ute i fjorden, som medfører store variasjoner i antall gjennom døgnet og året

Svartbak

Svartbaken er, som gråmåka en sporadisk gjest fra fjordområdene. Kun ett individ registrert i år 2000 (25. november)

Makrellterne

25. juli jaktet 3 individer ved vannet.

Rødnebbterne

3 individer 12. mai og ett individ 12. juni innom vannet.

DUER

By-/Klippedue

Selv om det foregår mye foring ved vannet svinger tilstedeværelsen av bydue enormt. Bydua er tilstede hele året. Det kan kanskje se ut som om bestanden som gjester Østensjøvannet har gått noe tilbake. Tellingene varierte mellom ingen og 70 på de faste tellingene, men noen vårdager hadde folk jeg har snakket om rapportert over 200 individer tilstede.

Ringdue

På plass allerede 2. april (6 individer). Noe færre individer seint på våren (0-20). Hekker rundt hele vannet. På høsten samlet store mengder seg for å spise på jordene, med en topp på 250 individer 24. august.

UGLER

Hornugle

Eneste ugle som er observert i vannets umiddelbare nærhet. Uglen ble observert jaktende ved Oppsalbekken i noen dager midt i juni (16.-20. juni). Kan meget mulig ha vært et hekkforsøk.

SEILERE

Tårnseiler

Første tårnseiler sett 15. mai, fulgt av storinnrykk de nærmeste to ukene (165 sett 12. juni). Gjennom sommeren lå ant. på i underkant av 50. 8. august ble 250 individer observert.

RÅKEFUGLER

Isfugl

Denne sjeldne gjesten ble observert under en av NOFs turer ved vannet.

SPETTER

Grønnspekk

Hørt syngende i sørøst for det meste, hvor et par antagelig hekker. Ingen unger sett dette året.

Svartspekk

Ett individ sett 1. november

Flaggspekk

2 individer sett 2. mai. Ett individ ble sett ofte i august, og hele 3 individer 4. september. Bestanden rundt vannet kan antas å være 1-3 par.

Dvergspett

Antagelig ett par ved vannet. Én obs. vår og én høst. Ble også sett tidlig på vinteren 1999/2000.

SPURVEFUGLER

Sanglerke

2 individer 19. april, under trekk. Ett individ 25. juli vitner om et mulig hekkforsøk, for denne arten som har vist en avtagende kurve ved Østensjøvannet.

Låvesvale

Ankom antagelig 24. april. Arten jaktet over vannet daglig, med bestander som varierer mellom noen ytterst få og ca. 100. På høsten kan en se svalene overnatte i takrørskogen. De siste fuglene forlot vannet i starten av september (2 individer 4. september).

Taksvale

Kom samtidig med låvesvalene (26. april). Gjennomgående noen flere individer enn av låvesvale gjennom sommeren. De siste fuglene forlot vannet i slutten av august (3 individer 24. august).

Sandsvale

3 individer sett på trekk 19. mai.

Trepiplerke

Ett individ sett 4. sep.

Heipiplerke

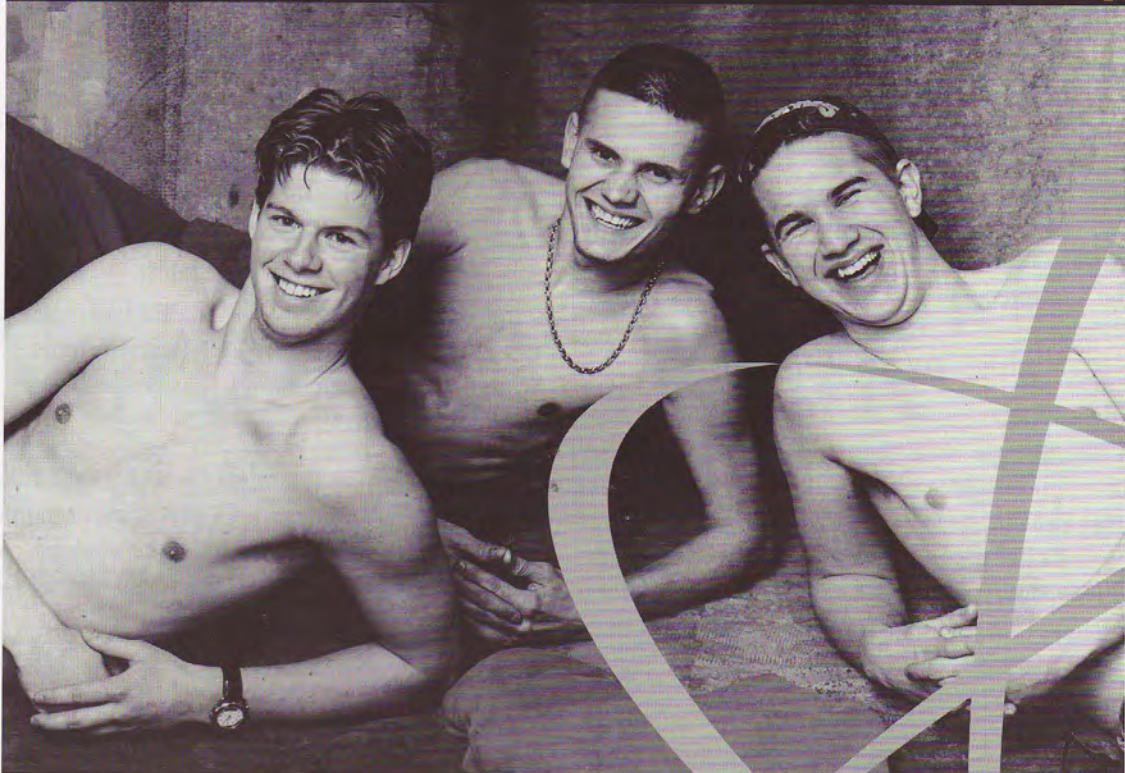
Relativt store flokker besøker vannet på våren (68 individer) 19. april og 24 stykker 3. mai.

En sterk forbindelse...

ABILDSØ
elektriske

• Design: Bergsen, Melbye & Rosenbaum as • Foto: Morten Kroppeld

Lærlingene ved Abildsø elektriske 1998

Sterkstrøm •	Lyd/bilde •
Svakstrøm •	El-takst •
Tele •	Prosjektering •
Data •	Alarm •
Brann •	

<http://www.abildsoelektriske.no>

Smedbergveien 5 Tlf. 22 28 70 36

Gulerle

14 individer sett 3. mai, og noen småflokker medio mai, på trekk. Hekker ikke ved vannet.

Vintererle

Hekker sannsynligvis ved vannet, og sees regelmessig (første obs. 29. mai dette året) ved innløpsbakkene i nord og sør. Siste observasjon seint i september. Antagelig 1-3 par.

Linerle

22 individer ankom 19. april. Mellom 2 og 21 individer sett gjennom sommeren. Hekker ved vannet, langs bekkene og ofte i menneskelagde konstruksjoner.

Sidensvans

Sporadisk gjest. 10 individer sett på årets nest siste dag, 30. desember.

Gjerdsmett

Første observasjon 27. mars, hekker ved vannet. Bestanden i år 2000 antas å være nær oppunder 10 par. De siste fuglene ble sett i stråvegetasjonen seint i august.

Jernspurv

Sjelden i stort antall. Ankom ca. 19. april, og det hekker antagelig 1-2 par i området. Hele 7 individer observert 3. mai.

Rødstrupe

10. april ble de første 3 hannene hørt syngende. Tellingene viser at hekkebestanden kan forventes å ligge mellom 5 og 10 par. Siste individ ble sett 1. nov.

Blåstrupe

4. september ble det sett ett individ på trekk.

Rødstjert

En rødstjert sett 30. juli. Hekket antagelig ikke ved vannet i 2000.

Buskskvett

Sees på trekk i små flokker. Én 3. mai og 4 individer 9. mai. På høsttrekket ble det sett 1-5 individer 8. august til 4. september.

Svartstrupe

Årets store bombe var svartstrupen som dukket opp ca. 14. september. Det ble sett fra ett til potensielt kanskje hele tre individer, basert på sammenligninger siden individene både ble fotografert og filmet. Det best dokumenterte funnet tilhørte antagelig underarten *S.t.maura* og var en hann. De to andre ble antatt og være enten *maura* eller *rubicola/hibernans*.

Steinskvett

3. mai var 14 individer på plass på plenene vest. Årlig gjest under vårtrekket. Enkeltobservasjoner 8. august og 4. september.

Ringtrost

Sporadisk gjest på vårtrekk. 8 individer sett på fotballbanen sør for Bogerudmyra 19. april.

Svartrost

Fast hekkefugl som kan overvintre i milde vintre. Første observasjon 1. mars. Meget tidlig sangadferd i år 2000, da enkelte hanner markerte revir allerede medio mars. 2-4 individer i løpet av mars og april steg til en antatt hekkebestand på 7-10 par. 1. november ble de siste 3 individer sett dette året.

Gråtrost

Helårsfugl. 6 individer 11. februar. Midten av april opplevdes en invasjon med 165 individer. Hekkebestanden i vannets umiddelbare nærhet anslås til mellom 40 og 50 par. Første november ble toppnoteringen, med 223 individer observert.

Måltrost

Vårgjest, som det ble sett 2 individer av 19. april. En enkeltobservasjon 26. juni.

Rødvingetrost

Hekkefugl, som ankom med 5 individer 10. april i år 2000. Gjennom sommeren ble det sett fra 1 til 14 individer. Hekkebestanden antas likevel å ligge på godt over 20 par, siden fuglene henter mye av føden i områder som ikke faller innunder en vanlig tellerunde ved vannet (i periferien til selve vannet).

Duetrost

Ett individ sett 12. oktober

Myrsanger

Overraskende og positivt med myrsanger ved vannet igjen. To hanner sang. Oppdaget første gang 12. juni, og ble hørt syngende i over en uke. Usikkerhet om hvorvidt det ble gjort hekkeforsøk.

Rørsanger

Første hannene hørt 9. mai. Mot slutten av måneden var antallet opp i 8 syngende hanner. Gjennom sommeren holdt antallet seg på 3-4 syngende hanner. Hekket ved vannet.

Gulsanger

En hann sang i nordlige enden av Tallbergåsen fra 12. juni og et par uker fremover.

Møller

Første hann hørt syngende 3. mai. Bestanden antatt å være ett par i år 2000.

Tornsanger

15. mai var 3 hanner på plass, og 2-3 hann ble hørt syngende gjennom store deler av sommeren. Foring av unger ble observert 8. august.

Hagesanger

Den første hannen ble hørt 19. mai, og 2-4 hanner sang ved vannet.

Munk

Ankom 25. april, og under ankomsten sang hele 14 hanner den 3. mai. Det antas at det hekker ca. 6 par i områdene umiddelbart rundt vannet, men løvskogene i tilgrensende områder har også flere par.

Bøksanger

Medio mai sang to hanner på Tallbergåsen, ikke hørt etter 1. juni. Hekking uvisst.

Gransanger

Ankom seint i april, og 2 hanner hørt i en lang periode. Antatt hekking på minst ett av individene. 8. august ble hele 6 hanner hørt.

Løvsanger

19. april sang den første hannen. 27. april sang 30 hanner og 3. mai hørtes hele 54 hanner. Bestanden gjennom sommeren varierte rundt 30 hanner. 22. september ble de siste 2 individer sett.

Fuglekonge

Forekommer i små grupper eller kun par. Registrert fra ultimo april til primo november, men overvintrer ved vannet.

Gråfluesnapper

Kun 2 individer sett i år.

Sv/hv fluesnapper

Ankom seint i mai og 2 par registrert gjennom sommeren. Forekommer på Tallbergåsen.

Granmeis

4 granmeiser sett 4. november.

Løvmeis

Ett individ sett 17. desember

Toppmeis

Ikke vanlig ved Østensjøvannet, men ett individ sett på Oppsalskrenten.

Svartmeis

Forekommer sporadisk gjennom året. 24. mai ble årets første individer hørt, og ofte kan en høre et par individer på Tallbergåsen.

Blåmeis

Forekommer hele året og hekker. På de fleste totalregistreringene ble litt over 20 individer sett.

Kjøttmeis

Forekommer hele året og hekker. Antagelig i litt større populasjon enn blåmeis (30-45 par).

Spettmeis

Tilstede hele året. På det meste ble det registrert 6 individer (3. mai). Hekker i mange biotoper rundt vannet.

Trekryper

Få individer sett og hørt i år. Kan skyldes manglende registrering i barskogene omkring vannet. Bestanden antas å kunne være 1-3 par.

Nøtteskrike

Nøtteskrikene kommer som regel på høsten for å samle frø og nøtter. Første individ sett 24. august. 3-4 individer sett gjennom august og september.

Skjære

Forekommer med en fast, stor bestand. Når fjorårets kull holder sammen på vinteren kan store flokker sees: 125 individer 11. februar. Antall hekkende par ble ikke talt opp spesielt, men gjennom sommeren ble det registrert mellom 9 og 30 individer, men mange skjærer blir ikke registrert fordi de oppholder seg mellom de omkringliggende husene som ikke alltid kommer med på tellinger.

Nøttekråke

To enkeltobservasjoner i juli, og 3 individer sett 24. august.

Kaie

Sporadisk gjest. 2. individer 12. juni og 1 individ 1. november.

Kråke

Fast stor hekkebestand. Liksom hos skjære er det store vinteransamlinger (over 60 individer i mars måned). Gjennom sommeren ligger registreringene på litt i overkant av 20 individer. 50 kråker sett lille julaften.

Ravn

Sporadisk gjest fra skogområdene omkring. 2 individer 1. oktober

Stær

Første observasjon 27. mars. Økte jevnt til 54 individer i juni måned. Østensjøvannet er samlingssted for store flokker på høsten og 1100 individer ble sett 28. august. Årets siste observasjon var 2 individer 22. september.

Gråspurv

25. april var de første 7 individene på plass. Hekker i buskvegetasjonen rundt hele vannet. Bestanden antas å ligge omkring 5-8 par.

Pilfink

Hekker ved vannet i busk- og stråvegetasjonen omkring vannet. Første individ sett 30. mai, og økte jevnt til ca. 40 individer seint på sommeren. På høsten samles betydelige flokker, og 4. september ble 167 individer sett.

Bokfink

Første hann sang 24. mars. Hekker fast ved vannet. 30 individer sett i starten av mai og sommerbestanden antas å kunne ha vært 10-15 par. 3 individer sett så seint som 1. november.

Bjørkefink

Gjester vannet i små flokker på vår og tidlig sommer. 6 individer 19. april.

Grønnfink

Tilstede hele året. Smågrupper på 3-7 individer. 23 individer sett 3. mai, og 29 individer 26. juni. Samler seg i litt større flokker på høsten. 30 individer registrert november-desember.

Stillits

Gjestet vannet gjennom hele året. 10 individer sett 2. april og flokker på 2-10 sett på sensommeren (14 sett 4. september).

Grønnsisik

Forekom hele året, men med variasjon i antall. Første observasjon var 3 individer 24. april. Gjennom sommeren ble det som regel sett 3-6 individer på en vanlig registreringsrunde. 34 individer 22. september.

Gråsisik

Overraskende få registreringer, men det samsvarer med hva som er observert ellers i regionen. Ett individ sett

24. oktober, og gjennom desember ble det observert 1-2 individer.

Brunsisik

Første året hvor denne arten ble registrert som egen art. Ble observert 15 individer 24. oktober.

Tornirisk

En enkeltobservasjon 5. mai.

Grankorsnebb

Gjest fra skogsområdene omkring. Tre individer sett 5. mai.

Dompap

Forekommer som regel i små grupper på 2-5 individer gjennom vinteren og våren (i år fra 1. mars til 24. april), mye på grunn av foring fra mennesker.

Gulspurv

Få observasjoner i år. 4 individer 1. mars og kun enkeltobservasjoner til litt ut på våren.

Sivspurv

Hekker fast ved vannet og første hann hørt syngende 27. mars. 12 territoriehevdende hanner hørt 19. april. Gjennom sommeren var det ca. 10 hanner som hevdet territorie, men på sensommeren ble det observert 12-14 hanner, så det antas at bestanden kan ha vært i overkant av 10 par.

(Årsrapport for 2001 følger i neste nummer)

JØLSTAD
BEGRAVELSESBYRÅ

Odd B. Jølstad as

Abildsø

Enebakkveien 287

Døgnvakt: 22 29 38 00

Fra den helt enkle - til den mer påkostede gravferd

MATHUSET
Jacob's
PÅ HOLTET
TLF. 22 28 58 58

Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

 <p>GLASSMESTER® FURULUND A/S Lambertseter kjøpesenter, 1153 Oslo Telefon: 22 28 04 90 - Fax: 23 16 89 90 E-post: post@furulund.no - www.furulund.no</p>	 <p>T.M. Bergersen A.S. Keramiske fliser Butikk/utstilling Åpningstider: Man-Fre: 08-17 • Tor: 08 - 19 • Lør: 10-14 Enebakkveien 123, Pb. 18 Simensbråten, 1107 Oslo. Tlf: 22 19 29 00</p>		
<p>STATOIL Service Bøler Storkiosk • Dagligvare Bølerlia 1, 0691 Oslo Tlf. 22 26 32 32</p>	<p>OPPSAL Blomsterforretning SVEIN CHRISTOFFERSEN ALT INNEN BINDERI Haakon Tveters vei 98, 0686 Oslo Tlf. 22 26 41 94 - Fax. 22 26 42 64</p>	<p>Manglerud Bilsenter A/S DAG OG NATT Tlf. 22 26 19 92 Postboks 15 Manglerud 0612 OSLO HELEVEIEN</p>	<p>LAMBERTSETER UR & OPTIKK Synsundersøkelse Briller • Kontaktlinser Telefon 22 28 02 41</p>
<p>Korketrekker'n a/s Norges eldste spesialforretning i øl og vinråstoffer/utstyr GODE RÅD ER GRATIS! Kirkevn. 50, Tlf.: 22 60 21 28 Manglerud Senter, Tlf.: 22 26 08 00</p>	<p>NYLAGET FISKEPUDDING og HJEMMELAGDE KOLJEKAKER hver dag man.-fre. 10.00-16.00 Stengt lørdag Storm B. Johnsen • Fisk og vilt Lambertseter Kjøpesentrum - Tlf. 22 28 82 42</p>	<p> Bratlikollen Blomster SANDSTUVEIEN 49 B, 1184 OSLO TELEFON 22 28 69 58</p>	
<p>Trenger du nytt telefonutstyr? Kontakt oss, tlf. 22 27 03 40 telekonsulenten FORER DINE ORD VIDERE ODD NERLIEN a.s. Postboks 85, Oppsal, 0619 Oslo</p>		<p> Bydel Hellerud støtter Østensjøvannets Venner</p>	
<p>Gullåren Lambertseter senter Tlf. 22 28 04 74 Manglerud senter Tlf. 22 26 15 46 Oppsal senter Tlf. 22 26 42 94</p>	<p>Alt i tepper, gulvbelegg, gardiner, maling og tapeter FARVE GLEDE Farveglede Lambertseter Interiørsenter AS Tlf: 22 74 22 25 Åpningstider 9-18 & 9-15 EGEN HÅNDVERKSAVDELING</p>	<p>LAMBERTSETER FOTO Tlf. 22 28 05 03 LAMBERTSETER SENTER</p>	
<p>De ringer, vi bringer Brudebuketter, dekorasjoner, kranser m.m. Langerud Blomster Enebakkvn. 289 1187 Oslo 22 29 78 29</p>	<p>Kiroptaktor Pål W. Apall Massør Lars Hoel Haakon Tveters vei 8 0682 Oslo Tlf. 22 26 35 29</p>	<p>TETTE AVLØP? RING DØGNVAKT 23 16 50 00 Døgnvakt • Høytrykkstaking • TV-inspeksjon • Graving og rehabilitering av vann- og avløpsrør HØYTRYKKS KJEMPEN® TIT-TEKNIKK A/S - en miljøbedrift Ryensvingen 13, Postboks 133 Manglerud, 0612 Oslo</p>	
<p> MITSUBISHI MOTORS Mitsubishi Motor Forum ABILDSØ Enebakkveien 309 - Tlf. 23 03 20 00 - Fax. 23 03 20 01</p>			

Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

<p>BØLER APOTEK ditt Alliance apotek</p> <p>Mandag-Fredag 09.00-17.00 Lørdag 09.00-14.00</p> <p>Bøler Senter, Bølerlia 2-4, 0691 Oslo - Tlf. 22 26 44 95</p>	<p> <i>Hans Furu</i></p> <p>Løvsetfaret 118, 1188 Oslo Tlf. 22 29 65 66 • Fax. 22 29 91 67 • Mobil: 94 34 12 18</p>							
<p>OPPSAL APOTEK ditt Alliance apotek</p> <p>Mandag-Fredag 09.00-17.00 Lørdag 09.00-14.00</p> <p>Haakon Tveters vei 94, 0686 Oslo - Tlf. 23 12 68 80</p>	<p>JERNIA <i>Oppsal</i></p> <p>OPPSAL SENTER</p>	<p> <i>Aud's hjørne</i> Støtt opp om din nærbutikk</p> <p>Oppsal Senter Haakon Tveters vei 88-98 Fax/Tlf. 22 27 74 99</p>						
<p>HENTER OG BRINGER</p> <p>GLASS EKSPERTEN</p> <p> 30% PÅ INNRAMMING</p> <p>BØLER SENTER Bølerlia 2 Tlf 22 26 52 59</p>	<p>BOBO'S PIZZA A/S Bølerlia 2 0691 Oslo, Tlf. 22 27 27 30</p> <p>ÅPNINGSTIDER:</p> <table border="0"> <tr><td>Man-Tors</td><td>16-23</td></tr> <tr><td>Fre-Lør</td><td>15-23</td></tr> <tr><td>Søn</td><td>14-22.30</td></tr> </table> <p> BOBO'S</p> <p>Siste telefonbestilling 15 min. før stengt</p>	Man-Tors	16-23	Fre-Lør	15-23	Søn	14-22.30	<p> Oslo kommune Bydel Lambertseter</p> <p>Østensjøvannets nabo i vest. www.byl.oslo.kommune.no</p>
Man-Tors	16-23							
Fre-Lør	15-23							
Søn	14-22.30							
<p> Møller Ryen AS </p> <p>ENEBAKKVN. 154 V/RYENKRYSSET</p> <p>Telefon 22 70 85 00 • Telefax 22 70 85 99</p>	<p>OPPSAL UR-OPTIKK A/S</p> <ul style="list-style-type: none"> • UR • BRILLER • KONTAKTLINSER <p>SYNSPRØVE UTFØRES</p> <p></p> <p>Oppsal senter - Tlf. 22 26 50 94</p>	<p>Støtt opp om din nærbutikk</p> <p><i>H.P. Kjørwik & Co</i></p> <p>Oppsal Senter</p>						
<p>Oppsal Bok & Papir AS Haakon Tveters vei 96 Postboks 113 Oppsal - 0619 Oslo Tlf.: 22 26 30 95 - Fax.: 22 26 70 51</p>	<p> STATOIL</p> <p>Service Østensjø</p> <p>Låvevn. 70 - Tlf. 22 26 33 35</p>							
<p> OBOS</p> <p>Som medlem har du alle fordelene</p>	<p>Nye Bogerud Fisk/Vilt AS</p> <p>Stallerudvn. 111C 0693 Oslo Tlf. 22 74 71 10</p>	<p>FERSKT BRØD DØGNET RUNDT</p> <p>Tlf.: 22 67 75 15</p>						
<p> Life</p> <p>HELSEBODEN OPPOSAL Oppsal Senter, 0686 Oslo Tlf. 22 27 87 40 Fax. 22 27 80 46</p>	<p></p>	<p>INTEROPTIK</p> <p>Manglerud AS Optiker Harwiss</p> <p>Manglerud Senter, 0612 Oslo, tlf. 22 26 20 39</p>						
<p> AUTOTEAM RAFIKKSKOLE</p> <p>Manglerud Senter Tlf.: 22 26 34 07</p>	<p>LAMBERTSETER APOTEK</p> <p>Langbølgen 1 1150 Oslo Tlf. 22 28 22 75</p> <p>Velkommen til Lambertseter apotek Vi har åpent alle dager fra kl. 09 00-17 00 Lørdag kl. 09 00-14 00</p>							

Hurra! De gjorde det!

I forrige nummer av Sothøna skrev jeg om et svanepar vi så i fjor høst, og håpet, men trodde ikke at de ville hekke.

Så vidt vi kan huske, så er det mange år siden at det har vært svaneunger ved vannet. I våres fikk vi se at svaneparet (vi vil gjerne tro at det er det samme som vi så i fjor høst) drev med reirbygging. Vi fulgte med videre utover, og til vår store glede så vi at hunnen lå og ruget, og hannen var veldig barsk og fulgte nøye med på trafikken langs vannet.

Så en dag fikk vi se resultatet - seks unger var det blitt. Det er sikkert flere enn oss som har fulgt med på dette, og de har nok hatt samme gleden som oss.

Vi som «sogner» til vannet er veldig heldige som kan nyte fuglelivet og vegetasjonen der. I løpet av de 30-40 årene vi har vandret der, så har turveier blitt utbedret slik at også bevegelsehemmede og rullestolbrukere kan få mange fine naturopplevelser. Særlig det siste året har det vært en kraftig forbedring med rehabilitering m.m.

Det er jo ikke bare fugler det er koselig å se på, men også alle de idyllene som det ene bildet er et eksempel på.

Med vennlig hilsen

Kjellaug og Reidar Simonsen

September 2001

Internasjonal oppmerksomhet rundt Østensjøvannet.

Tekst: Amund Kveim

En delegasjon på 15 representanter fra Kinas miljøverndepartement besøkte vår naturperle Østensjøvannet. Området var valgt ut som ett av noen få i Skandinavia, og gruppen ønsket spesielt å se på hvordan man her har forvaltet våtmarksområdene. Kjersti Gram Andersen og Olav Bakken Jensen fra miljøverndepartementet var vertskap og gruppen ble møtt av Østensjøvannets Venner som sto for omvisning og orientering.

Kinenserne fikk noen uforglemmelige timer ved vannet og fikk se det hekkende knoppsvaneparet på vestsiden og en lang rekke av områdets typiske fuglearter som toppdykker, toppand, sivhøne, sothøne og hettemåke. En av gjestene oppdaget en syk sothøne som han raskt og beslutsomt fikk løftet opp av vannet og inspisert. Tilfellet ble deretter meldt til Fuglehjelpen som tar hånd om syk og skadet fugl.

Leder i Østensjøvannets Venner, Amund Kveim, orienterte om områdets verneverdier og det arbeid som er gjort for å sikre disse. Et naturområde midt i byggesonen i landets hovedstad ligger svært utsatt til, og kineserne ble orientert om hvordan lokaldemokratiet har fungert når det gjelder behandling av

utbyggingsforslag. Spesielt ble det pekt på viktigheten av at lokale krefter har tatt initiativ til å dokumentere verneverdier, og publikums ønske om at området må bevares som natur- og rekreasjonsområde for fremtiden. Venneforeningens systematiske arbeid med saklig informasjon til besluttede organer har her vist seg å føre frem. Videre ble det orientert om de slitasjeproblemer et slikt område har, og om et prøveprosjekt for å rehabilitere våtmark og bredde der denne er blitt utsatt for erosjon.

De besøkende var imponert over det som her var utrettet og overrasket over at samspillet mellom offentlige organer, private interesser og frivillig arbeid har ført frem på denne måten.

Minna Wetlesen-byste avduket på Abildsø skole

Minna Wetlesen-bysten ble avduket på Abildsø skole 5. juni 2001. Etter idé og initiativ fra Ole Bjune ble busten av Minna Wetlesen en realitet. Billedhuggeren Ferdinand Wüller utførte denne flotte busten. Finansieringen stod Ole Bjune, Bydel Manglerud og Østensjøvannets Venner for.

På bildet ser vi Ole Bjune sittende foran. Bak står tre av Minna Wetlesens etterkommere. De var invitert til den høytidelige avdukingen. Fra venstre: Inger Torgersen Jensen, Yvonne Skjulstad og Mona Brennum.

Foto: Leif-Dan Birkemoe

Vedtekter for Østensjøvannets Venner

Ajournført i henhold til årsmøtet 16.3.2000.

§1. Formål

Østensjøvannets Venner (ØVV) har som formål gjennom opinionsdannende virksomhet å vekke forståelse hos allmenhet og myndigheter for nødvendigheten av vern av Østensjøvannet med omgivelser.

ØVVs arbeid bygger på økologiske grunnprinsipper, på erkjennelsen av at menneskets fremtid er avhengig av at naturens funksjoner, produksjonsevne og mangfold opprettholdes og opprustes.

ØVV vil arbeide for :

- at Østensjøvannet slik parkvesenets skjøtelsesplan av 1979 definerer området, med tillegg av Kirkeskauen ovenfor Østensjø gård, naturområdet med oldtidsveien under Oppsal Terrasse 1 og Eikelunden på Manglerud, fredes i henhold til naturvernloven og kulturminneloven.
- å fremme tiltak for å bøte på skader som allerede er oppstått som følge av tekniske inngrep eller forurensninger.
- å sikre naturområdets kulturlandskap, økologi og artsmangfold.
- å sikre vassdragets vannkvalitet samt å reetablere en større naturlig tilførsel fra nedbørsfeltet, fortrinnsvis gjennom åpne naturlige bekkeløp.
- å verne om naturens estetiske, rekreasjonsmessige, pedagogiske og vitenskapelige verdier.
- et menneskevennlig miljø.

§2. Organisasjon

Foreningen er selvstendig og partipolitisk uavhengig. Foreningen kan samarbeide med de organisasjoner, etater og firmaer som styret finner formålstjenlig.

§3. Medlemskap

Som medlemmer av ØVV opptas:

- a) Hovedmedlemmer : Personer som betaler minst den årlige kontingent eller en engangskontingent som er minst det 20-dobbelte av den årlige kontingent.
- b) Familiemedlemmer : Hovedmedlemmers øvrige familiemedlemmer som betaler en redusert kontingent. Disse får ikke tilsendt informasjon, og anses innkalt til ØVVs arrangementer via meddelelse til hovedmedlemmet.
- c) Støttemedlemmer klasse I : Organisasjoner, foreninger, klubber, institusjoner, borettslag og lignende betaler en årlig kontingent som er minst 4 ganger den årlige kontingent for hovedmedlemmer.
- d) Støttemedlemmer klasse II : Bedrifter og lignende betaler en årlig kontingent som er minst 8 ganger den årlige kontingent for hovedmedlemmer.

Som æresmedlemmer kan utnevnes personer som har gjort seg særlig fortjent ved å fremme foreningens formål.

Æresmedlemmer utnevnes av årsmøtet etter enstemmig innstilling fra styret.

Videre vil det kunne tildeles en Sothøne-pris til personer/organisasjoner som har gjort seg særlig fortjent til det.

§4. Årsmøtet

Årsmøtet holdes hvert år innen 31. mars og kunngjøres med minst 3 ukers varsel ved direkte melding til medlemmene.

Innkallingen skal inneholde tid og sted for møtet, samt frist for innsendelse av forslag til årsmøtet. Årsberetning må være tilgjengelig for foreningens medlemmer senest 14 dager før årsmøtet. Sakliste og regnskap deles ut til medlemmene på årsmøtet.

Årsmøtet er beslutningsdyktig når det er lovlig innkalt.

Alle medlemmer har adgang til årsmøtet.

Stemmerett har alle medlemmer over 16 år som er nevnt under kategoriene a og b i §3. Støttemedlemmer har ikke stemmerett.

Medlemmer over 16 år under kategoriene a og b i §3 er valgbare til tillitsverv i foreningen.

Årsmøtet velger ordstyrer og referent.

Årsmøtets funksjoner er å :

- A behandle styrets årsberetning og regnskap. Årsberetningen omfatter tidsrommet fra årsmøte til årsmøte, Regnskapet følger kalenderåret.
- B behandle andre saker som fremlegges av eller gjennom styret.
- C fastsette kontingentene.
- D velge leder og styremedlemmer med vararepresentanter.
- E velge revisor.
- F velge en valgkomite på 3 medlemmer (hvorav ett kan være medlem av styret) som senest 1 uke før neste årsmøte skal tilstille styret skriftlig forslag til kandidater til valg av tillitsvalgte.
- G utnevne æresmedlemmer etter enstemmig innstilling fra styret.
- H dele ut Sothøne-prisen

Forslag til vedtektsendringer og andre saker som medlemmene ønsker behandlet på årsmøtet, må være styret i hende senest 1 uke før årsmøtet. Det er anledning til å fremme kandidater til valg av tillitsvalgte på årsmøtet.

Vedtaket fattes med alminnelig flertall, dog krever endring av vedtektene minst 2/3 flertall.

Ved stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget. Hvis lederen ikke er tilstede, gjør ordstyrerens stemme utslaget. Ved valg avgjøres stemmelikhet ved loddtrekning.

Det føres protokoll fra møtet. Protokollen undertegnes av 2 av årsmøtets deltagere.

Vedtektsendringer gjelder fra første dag etter årsmøtet er avholdt.

Ekstraordinært årsmøte innkalles når det skriftlig forlanges av minst 50 medlemmer, eller når styret finner det påkrevet. Innkallelse skjer som for ordinært årsmøte.

§5. Styret

Styret består av leder, nestleder og 5 styremedlemmer med 4 varamedlemmer.

Styrets leder velges for ett år. Styremedlemmene velges for 2 år. Nestlederen velges av og innen styret. Varamedlemmene og 2 av styremedlemmene er på valg hvert år. Loddtrekning nyttes hvis flere har lik funksjonstid.

Styret er beslutningsdyktig når lederen eller nestlederen og 3 styremedlemmer er tilstede. Ved stemmelikhet gjør møtelederens stemme utslaget.

Styret sammenkalles så ofte lederen eller annet styremedlem finner det nødvendig.

Styret representerer foreningen og fatter alle beslutninger som ikke etter vedtektene er tillagt årsmøtet. Det ansetter foreningens funksjonærer og bestemmer deres arbeidsvilkår. Det føres referat fra alle styremøter.

§7. Revisor.

Revisor, som bør være statsautorisert, velges av og er ansvarlig overfor årsmøtet.

§8. Kontingent og regnskap

Kontingent for medlemmer innbetales direkte til ØVV.

Regnskapsåret følger kalenderåret.

§9. Oppløsning

Forslag om oppløsning av foreningen behandles på samme måte som ved vedtektsendringer. Beslutning om oppløsning må stadfestes med 2/3 flertall på neste årsmøte.

Blir foreningen oppløst skal foreningens midler tilfalle formål som er til beste for Østensjøvannet med omkringliggende områder.

Yggdrasil – verdenstreet

Av Finn A. Gulbrandsen

”Ask vet jeg reise seg, Yggdrasil kalt,
kvit aur øses
over treet;
derfra kommer dogg
som i daler faller;
alltid står den grønn over Urds kjelde.”
(Voluspå 19).

Yggdrasil, en ask, symboliserte verden og verdens-
utviklingen for menneskene i vikingtiden.

Treet symboliserte enhet og kontinuitet og selv i våre
dager er treet et symbol på dette.

Verdenstreets krone foldet seg ut over hele kloden.
Gudene holdt hver dag ting ved denne asken. Her
ble det tatt beslutninger av avgjørende betydning for
skaperverket. Ved trets rot og i den veldige kronen
var det mengder av mytologiske dyr. Ekornet Ratatosk
hoppet fra grein til grein og skapte ufred. Treet var også
truet av andre:

”Yggdrasils ask
har en ond lagnad
verre enn noen vet;
en hjort biter toppen,
trestammen råtner, og nede gjør
Nidhogg skar.”
(Grimnismål 30).

Jordas undergang var også en del av
våre forfedres forestilling:

”Yggdrasil står,
men det eldgamle treet
jamrer skjelvende,
jotnen løses.”
(Voluspå 47).

Knyttet til denne troen var også
håpet. Etter jordas undergang ville
en ny og bedre klode stige opp av
havet.

Kilde: Norges kulturhistorie, bind
1. Semmingsen, Tscudi-Madsen og
Ustvedt. Aschehoug 1979. Norges
planter, bind II, Fægri. Cappelen
1970.

Den gigantiske og eldgamle asken på Abildsø gård leder
tankene til Yggdrasil.
Foto: Paul Fekjær.

FLISLEGGER RØRLEGGER

Fornøyd med ditt gamle bad?
Ikke det? Kontakt oss da vel ...

Vår spesialitet: Full modernisering av
bad og kjøkken. **22 år i bransjen**

Butikkutstilling og utvalg av:
Baderomsinnredninger, sanitærutstyr,
rørdeler og fliser. Pensjonistrabatt!

Håndverksservice:
Snekker. Flislegger
Elektriker. Rørlegger.

DØGNVAKT
907 68 984

Bademiljø-Experten a.s
Aut. rørleggermester Freddy Botner

Butikk og kontor: Østensjøvn. 16
(Bryn) 0661 Oslo
Tlf.: 22 97 42 97 Fax: 22 97 00 66

bademiljø

Vandring langs Østensjøbekken

Over 60 medlemmer av ØVV møtte opp ved vadedammen i nordenden av Østensjøvannet på en litt regntung lørdag høsten 2001.

Østensjøbekken er eneste bekk som renner ut av Østensjøvannet. Det er tunnelen som i dag sluker mesteparten av utløpsvannet. Tunnelen er et forsøk på å holde jevn vannstand i Østensjøvannet, for dermed å unngå flom vår og høst. Tunnelvannet møter den virkelige Østensjøbekken like før den renner ut i Alna, rett ved Bryn jernbanestasjon.

Vadedammen

Vadedammen ble bygget i 1996. Den tar egentlig utgangspunkt i at vannet tidligere flommet utover jordene vår og høst. Flommen skapte gunstige forhold for vadefugl. Vadedammen er ment som erstatning for dette naturfenomenet som tidligere oppstod ved vannet. For ideen og planen ble ØVV og NOF, avd. Oslo og Akershus, tildelt Finsefondets pris i 1995 - Norges største miljøvernpris på kr. 100.000.

Det var mange med på vandringen.

Fisk og fiske

Som naturreservat er det kun isfiske som er lovlig i Østensjøvannet. I tidligere tider foregikk det et til dels utstrakt fiske til alle årstider. Frasagn går det om det rike fiske i Østensjøbekken i 1903 og 1909. Da stod folk i alle aldre og dro opp fisk med øser og bøtter. Gutter uten fangstredskap benyttet hendene. Historien sier at det ble fisket flere hestelass. Forklaringen til fenomenet er enkel. Vannet var bunnfrosset, og fisken søkte mot bekkeutløpet.

Ved Granhekkveien ble vi supplert av Bjørn Østreng som har bodd i veien siden 1934. Han kunne bekrefte at han som smågutt øste opp fisk fra bekken. Da var det god vannføring i motsetning til dagens situasjon som på dette flate strekket er preget av nærmest stillestående vann.

Vasspest

Alle som ferdes ved Østensjøvannet har i sommer sett hvor tilvokst og grumsete vannet har vært. Tunnelinnløpet har til tider blitt tettet til av planten vasspest. Derfor er det lagt en lense i forkant av gitteret, slik at det er lettere å rense opp.

Det er liten tvil om at vasspesten i Østensjøvannet har gitt et godt foringstilskudd for fuglene. Uten vasspesten er det tvilsomt om vi hadde fått hekking av knoppsvanene i år. For fiskene er vasspesten mer tvilsom.

Andemat

Mens vi stod ved Østensjøbekkens mest flate parti ble plantearten andemat omtalt. Andemat lever frittflytende på vannflata og er med på å farge små dammer og vannansamlinger irrgroen. Det meste vi ser av andemat, er arten vanlig andemat. Men det finnes en større art: storandemat. Denne arten har gått kraftig tilbake, fordi den har vært vanligst i gårdsdammer i lavlandet – de fylles igjen eller overgjødles. En masseforekomst av arten finnes i dammen i Østensjøbekken på Harry Fetts gamle eiendom. Storandemat er rødlistet, dvs. på fortegnelsen over de mest truede artene i Norge.

Husmannsplasser

Vårt område har hatt flere husmannsplasser. En av disse var Slora – som vi ennå har synlige tufter av rett ved turveien noen meter opp fra Østensjøbekken. Buskerud var navnet på en husmannsplass under Skøyen. Buskerud lå i området ved Høyenhall T-banestasjon like ovenfor Østensjøbekken. Den gang het derfor bekken Buskerudbekken, et navn vi finner på kart fra 1850. Når bekken skiftet navn til Østensjøbekken, vet vi ikke.

Rognerudbakken

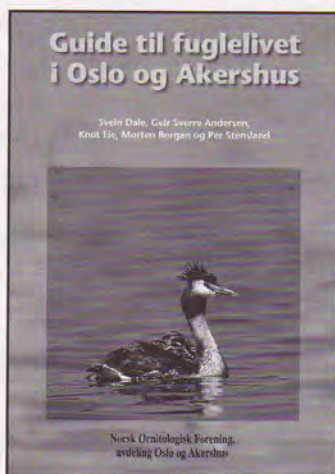
Hoppbakken - Rognerudbakken - ble bygget på 1950-tallet av Bryn idrettsforening. I dag er det kun en rydning i skogen etter at den ble revet for ca. 10 år siden. Kun stolpestubber og andre byggerester står igjen. Bjørn Østreng fortalte om hopprenn og stort oppbud av tilskuere. Verdens- og olympiamester Espen Bredesen fra Oppsal IF har som guttunge hoppet i bakken.

Fortsettes nederst på neste side....

NOF-Guide

NOF-Oslo og Akershus har i en lengre periode hatt et lokalitetsutvalg som har arbeidet med å samle alt ornitologisk materiale fra de to fylker inn mellom to permer. Boken «Guide til fuglelivet i Oslo og Akershus» har nå kommet.

Boken ble på hele 362 sider, og beskriver de 145 antatt beste fuglelokalitetene i fylkene. Boken er unik i det at den inneholder både en lokalitetsdel med beskrivelse av et område, adkomstveier til lokaliteten og hvilke fuglearter man kan forvente å se der, og en artsdel som beskriver forekomsten til alle de 317 påviste fugleartene i fylkene. Her er beskrivelser av gode fuglelokaliteter du ikke visste om, selv i ditt eget nærområde. Lokalitetsdelen er ordnet kommunevis. Komplette gjennomgang av omfattende LRSK-materiale har gjort artsdelen omfangsrik.

Her er mengder av annen informasjon for fugleinteresserte. Boken kan bli et nyttig verktøy for regionalt lokalitetsvern. Forfattere: Svein Dale, Geir S. Andersen, Knut Eie, Morten Bergan og Per Stensland. Flotte bilder er det også; mange av dem er tatt av Paul-Henrich Berger Hansen og Bård Bredesen. Erik Damsgård (forside) og Svein Holo (baksiden). Pris kr 320,- (hvilket er kun 1 kr. pr art).

Boken er til salgs på Oslo og Akershus-avdelingens medlemsmøter på Blindern samt på foreningens uttallige ekskursjoner (se www.naturnett.org/nofoa for møte- og turprogram). Den kan også fås fra Norsk Naturbokhandel, www.norsk-naturbokhandel.no, samt

fra følgende bokhandlere i Osloområdet, men da blir den jo dyrere:

Tanum i Oslo sentrum, Bærum Libris på Bekkestua i Bærum, Sjølyst Libris på Skøyen i Oslo. Zoologisk Museum, Tøyen, Oslo

Kjøpes privat hos NOF-medlemmer:
Knut Eie, Bestumvn.84a, 0283 Oslo, tlf. 2250 8091

Svein Dale, Pål Bergs vei 29, 0692 Oslo, tlf. 2303 0953

Morten Bergan, Tollef Gravs vei 13, 1358 Jar, tlf. 6714 9858

Boken ble et løft for foreningen faglig såvel som økonomisk. Velkommen som kunde. Ring på forhånd så dere ikke kommer forgyeves.

Vi tror boken vil bli til glede under våre sommerturer, som turplanlegger til «nye» lokaliteter, og som en lokal fugledatabase det er en fryd å slå opp i.

Christinedal

Daglig leder av selskapet Barra A/S, *Laila Thommesen*, som i dag står som eier og bruker av Christinedal, fortalte om bygningene som fremdeles står på eiendommen. Den eldste del av villaen Christinedal stod ferdigbygget i 1901, men den har fått flere tilbygg senere, både under Eduard Fett (1849-1911) og hans sønn Harry Fett (1875-1962). De siste endringene ble utført under Hugo Fett, eldste sønn av Harry Fett. Det var Harry Fett som både utendørs og innendørs tilførte de mange kunstverk. Han var riksantikvar fra embetet ble opprettet i 1912 og fram til 1945.

Vi fikk en visning inne, i strøpulesten, og kunne fornemme noe av fordums glans. Her har en av Norges største private

boksamlinger hatt sin plass og Chr. Krohg-salen i 2. etasje har rommet mange av malerens mest berømte verker. Fortsatt henger det en vakker prismekrone fra taket i første etasje som ble anskaffet fra Slottet i 1906 og et glassvindu med graving i biblioteket forteller om gode relasjoner mellom fabrikkens arbeidere og dens leder.

Blant de fremmøtte på vandringsen skal spesielt nevnes *Inga Marie Gulseth* og *Harriet Flaaten*, døtre av Harry Fett. De ga besøket et ekstra supplement med sine bemerkninger om livet på Christinedal med den vakre dammen i Østensjøbekken og ved Østensjøvannet i 1920 og 1930-årene.

Tekst og foto: Leif-Dan Birkemoe

Et lite tilbakeblikk fra oppsynsturer ved Østensjøvannets naturreservat

Fylkesmannens miljøvernavdelingen har forvaltningsansvaret for Østensjøvannets naturreservat, inkludert oppsyn. Undertegnede er engasjert hos Fylkesmannen for oppsyn ved vannet.

Oppsynet innebærer noen turer i året, særlig i sommerhalvåret, for å påse at ulike aktiviteter er i samsvar med vernebestemmelsene. Videre innebærer oppsynet å påse at merking/skilting er tilfredsstillende. Nedenfor følger et lite tilbakeblikk fra oppsynsturer de siste årene ved Østensjøvannet.

Mange stjålne infoskilt

Etter vernevedtaket høsten 1992 ble det satt opp over 10 informasjonsskilt rundt vannet. Disse skiltene ble ikke stående lenge. Det viste seg at skiltene var populære som samleobjekter. Etter noen runder med "påfyll" av nye skilt avtok imidlertid omfanget av bortkommende skilt. I tillegg er det årlig eksempler på tagging av skilt. I år har det vært ekstra mange skilt som har blitt sprayet ned med malingslakk. Imidlertid har taggingen avtatt de siste årene.

Folk respekterer båndtvang i sommerhalvåret

I reservatet er det båndtvang for hund hele året. Innføringen av vernebestemmelsen er primært for å bevare våtmarksområdet med tilhørende vegetasjon og fugleliv. Etter min vurdering respekterer folk i hovedsak båndtvang i den ordinære båndtvangsperioden fra 1. april til 20. august. Imidlertid er løse hunder mer vanlig syn ellers i året. En av hovedårsakene til dette kan være at områdene rundt Østensjøvannet ikke har vernestatus.

Gledesdreper!

"Dessverre, her er det fiskeforbudt i henhold til bestemmelsene for naturreservatet." Din gledesdreper, kommer det som svar.

Ovennevnte uttalelse er en melding som oppsynsmannen har fått flere ganger fra fiskere rundt vannet. Vernebestemmelsene sier at fiske kun er tillatt når vannet er islagt. Dette også av hensyn til vegetasjon og fugleliv. Særlig er det populært å fiske tidlig på forsommeren. Etter min vurdering utgjør fiske ikke en trussel mot naturreservatet, men få fiskere gjør mye skade i selve våtmarken i form av stier ut til vannspeilet. I tillegg til nedtråkket vegetasjon fører

stiene til økt ferdsel og forstyrrelser som er spesielt uheldig for fuglelivet.

I perioder har det vært observert robåt ved vannet. Bruk av robåt eller kano er ikke tillatt og virker svært negativt både for rastende og hekkende vannfugler. Med god hjelp fra bl.a. politikammeret på Manglerud og Østensjøvannets Venner har det etter det jeg vet ikke vært observert noen ulovlige båter på vannet i de siste årene.

Mating av vannfugl bør skje på land

Det er gledelig å se den store betydningen Østensjøvannet har for barns kontakt med fuglelivet, særlig gjelder dette mating av fugl. Imidlertid bør denne matingen skje på land. Brødrester og annen mat som ender og gress ikke får tak i synker raskt til bunnen av vannet. Her ligger maten og råtner og forbruker oksygen som forverrer den dårlige vannkvaliteten. Dessverre er det for mange som mater fuglene i vannet. Et skilt ved broen ved Østensjøveien hadde kanskje vært med på å bedre informasjonen. For øvrig bør matingen skje ved vannterskelen ved utløpet av Bogerudmyra for å unngå erosjon i vannkanten som er et markert problem i reservatet. Imidlertid er det nå gledelig at man har igangsatt skjøtselstiltak i vannkanten for å bedre slitasje og erosjon.

Samlet plan vil bedre vernet

Det er også gledelig at det endelig blir en samlet plan for området som igjen vil forhåpentligvis bedre forvaltningen av hele området. Imidlertid er den samlede reguleringsplanen for Østensjøområdet miljøpark i skrivende stund enda ikke vedtatt av bystyret, men det er et sterkt håp at planen vil bli vedtatt uten vesentlige endringer.

Oktober 2001

Paul Berger Hansen

Oppsynsmann

Innhold

Leder - Vårt arbeid gir resultater	3
Dugnad – opprydding rundt gravhaugene på Tallberget	4
Dugnad i vadedammen	5
Albert Nordengen	6
Uredd brusfugl	7
Ekornvarsling i Østensjøveien	7
Mitt Østensjøvann: Roald Aas	8
Østensjødagen - 26. august 2001	9
Gresshopper	10
Østensjøvannets Venner nyetablert på nett	13
Ligger ikke på latsiden	13
In Memoriam - Ole Bjune	14
Rehabilitering av bredden	15
Våningshuset på Abildsø	16
”Du grønne, glitrende tre goddag....”	18
Den atletiske snømann.....	18
Art nr. 211 ved vannet: Polarsvømmesnipe	19
Den nye terskelen ved Bogerudmyra	19
På tur langs Bølerbekken	20
Karnappmannen	22
Fra det gamle album	24
Gammelt bilde tatt fra nord mot syd i Østensjøvannet	24
Bildet fra høsten 2001	24
Om filmarbeidet	25
Automatisk formating	25
Dagbladets kronikk 12. april 1961	26
Årsrapport for fugl ved Østensjøvannet 2000	28
Hurra! De gjorde det!	38
Internasjonal oppmerksomhet rundt Østensjøvannet.	39
Minna Wetlesen-statue avduket på Abildsø skole	39
Vedtekter for Østensjøvannets Venner	40
Yggdrasil – verdenstreet	42
Vandring langs Østensjøbekken	43
NOF-Guide	44
Et lite tilbakeblikk fra oppsynsturer ved Østensjøvannets naturreservat	45
Noen bilder å kose seg med:	47
Det Gamle Album fra nr.21 - oppdatering	47

Noen bilder å kose seg med:

Ovenfor ser man en snadderand Ketil Knudsen har fanget med sitt kamera.

Til venstre ser man idyllen ved Lilleskogen fanget av Kjellaug og Reidar Simonsen.

Det Gamle Album fra nr.21 - oppdatering

Teksten til bildene fra skyteøvelsene etter krigen (nedenfor) var falt ut sist. Bildene er tatt av og sendt oss av Tore Langeland. Han forteller at han gikk på Abildsø skole under krigen.

Vi har fått svar på hvor dette bildet er tatt.
Det er fra Langerud.

To av Lars Ove Hansens gresshoppebilder. De er så flotte, vi bare *måtte* vise dem i farger.

Nedenfor ser man to fargevarianter av brushane. Foto: Ketil Knudsen.

